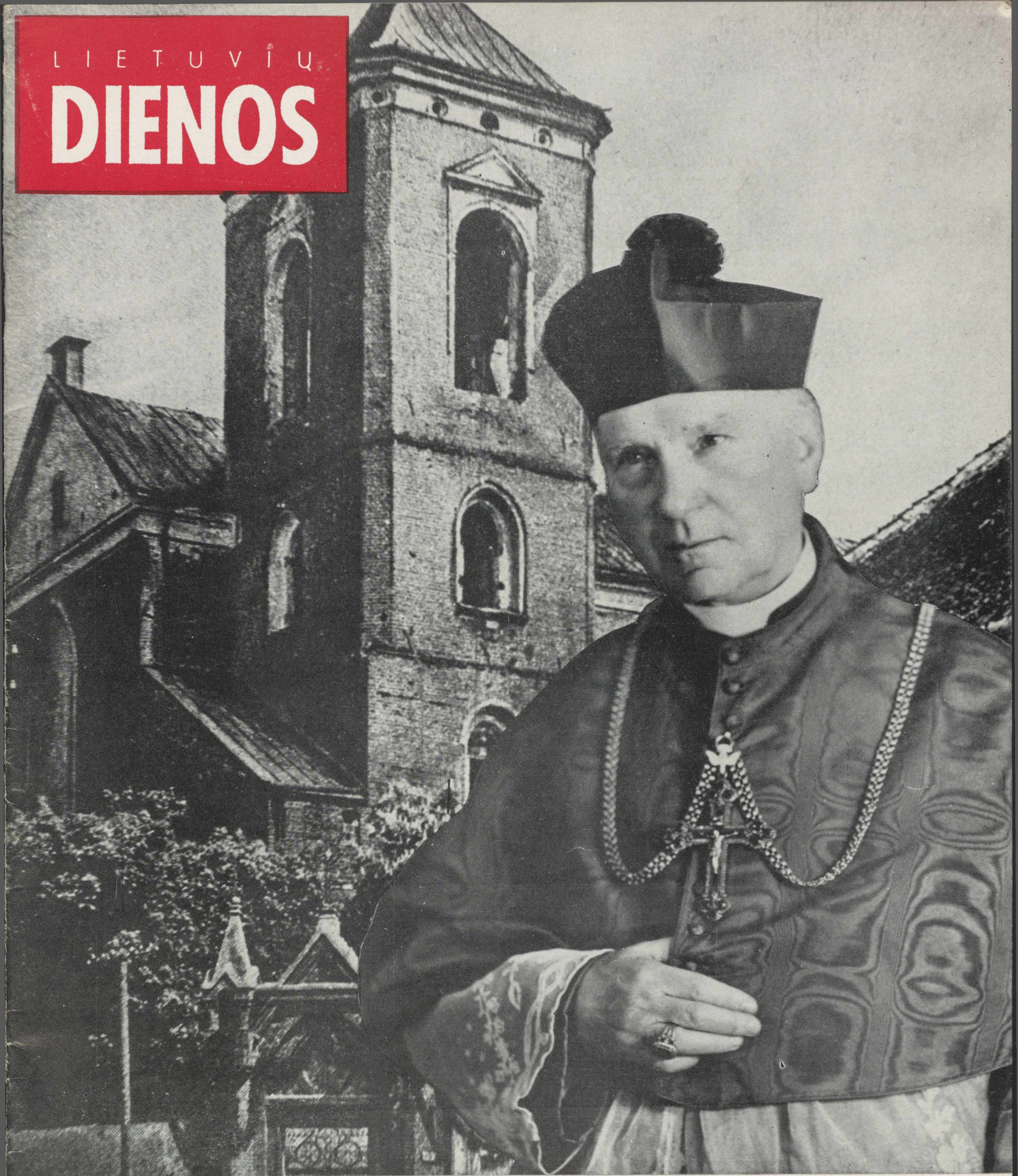

LIETUVIŲ
DIENOS

LITHUANIAN DAYS
DECEMBER, 1958

ARKIVYSKUPAS JUOZAPAS SKVIRECKAS

1958 M. GRUODŽIO MĖN.

TURINYS

CONTENTS

Vyskupas V. Brizgys, TAIKOS ŽODIS IR TURINYS	3
Msgr. K. Razminas, ARKIVYSKUPAS METROPOLITAS JUOZAPAS SKVIRECKAS	4-6
Leonardas Andriekus, POEZIJA, Mąstymas, Vieversys ir kt. eilėr.	7
GYVAS ŽODIS APIE VINČĄ KUDIRKĄ, pasikalbėjimas su Kudirkos seserimi Emilija	8
Aleksandras Merkelis, LIETUVOS KELIU, ištrauka iš Kudirkos monografijos	10
KNYGOS IR AUTORAI. Ištrauka iš P. Maldeikio veikalo ir kt.	11
Algirdas Gustaitis, PASIMATYMAS SU LAURENCE HARVEY	12
J. B., DAILININKAS JUOZAS BAGDONAS	14-15
VEIDAI IR VAIZDAI. Lietuva Pasaulinėje parodoje Briusely, Vatikano paviljonas ir kt.	16-17
VI. Mingėla, IDEALIZMO KUPINAS KELIAS, Z. Arlauskaitės 50 metų scenos darbo sukaktis	18
J. Sargaila, VERTINGAS SENOSIOS KARTOS PALIKIMAS	19
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI	20

ENGLISH SECTION

THE AMERICAN-RUSSIAN CULTURAL RELATIONS by Leonard Valiukas	21
THE ECONOMIC LIFE OF HISTORIC AND MODERN LITHUANIA by J. Audėnas	22
THREE POEMS BY VINCAS KUDIRKA, translated by Nadas Rastenis	23
LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS. Part XV. By A. Bernotas	24
LITHUANIANS MAKE NEWS	25

Bernardas BRAZDŽIONIS Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Juozas KOJELIS Reportažo Redaktorius / Feature Editor
Juozas TININIS Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Milton STARK Anglų klb. vy. Redaktorius / Senior English Editor
Daumantas ČIBAS Foto Redaktorius / Photo Editor

BENDRADARBAI REDAKTORIAI ATSKIRUOSE MIESTUOSE IR VALSTYBĖSE / ASSISTANT EDITORS
VL. ADOMAVIČIUS, Boston, Mass.; AL. ASTAŠAITIS, Detroit, Mich.; VL. BŪTĖNAS, Chicago, Ill.;
V. A. BRAZIULIS, Cleveland, Ohio; J. IGNATONIS, Chicago, Ill.; J. A. JŪRAGIS, Sydney, Australia;
S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.; B. RAUGAS, Philadelphia, Pa.; V. ROČIŪNAS, Cleveland,
Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, New York, N. Y.; P. W. URBAN, Cleveland,
Ohio; V. VERIKAITIS, Toronto, Ont, Canada; V. VOLERTAS, Baltimore, Md.; A. VINGIS, Melbourne,
Australia.

NUOLATINIAI FOTO BENDRADARBAI / PHOTOGRAPHERS — BOSTON, Mass.: Vl. Adomavičius,
P. Bliumas, K. Gruzdas; **BROCKTON, Mass.:** L. Reivydas; **BROOKLYN, N. Y.:** V. Augustinas, V.
Maželis, G. Penikas; **CHICAGO, Ill.:** A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika; **CLEVELAND, Ohio:** V.
Bacevičius; **ELIZABETH, N. J.:** J. A. Ribinskas; **LOS ANGELES, Calif.:** L. Briedis, Pr. Gasparonis,
MANCHESTER, N. H.: K. Daugėla; **OMAHA, Nebr.:** Kun. L. Musteikis; **PHILADELPHIA, Pa.:** F. Ja-
kaitis, V. Gruzdis; **WASHINGTON, D. C.:** Photo Alda (J. Trilupaitis); **WATERBURY, Conn.:** J. Gai-
dys, V. Vaitkus; **WORCESTER, Mass.:** J. Sutkaitis; **C A N A D A:** — **HAMILTON, Ont.:** B. Gumbe-
levičius, A. Juraitis; **MONTREAL, P. Q.:** L. Stankevičius; **TORONTO, Ont.:** J. Dvilaitis, Luna Photo
Studio, V. Macas. **AUSTRALIA — N. Butkūnas, P. Sakalauskas. SOUTH AMERICA — L. Kančauskas.**

ANTHONY F. SKIRIUS, Leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS Administratorius / Business Manager

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais,
nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles
are not necessary those of the Editors.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD Leidykla
pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais.

Redakcijos ir Administracijos adresas / Address all Editorial and Subscription Mail to:

LIETUVIŲ DIENOS / LITHUANIAN DAYS
9204 SOUTH BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIFORNIA
PHONE: PLYMOUTH 4-1377

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTŲ 1946-1949 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo.
Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent;
otherwise it will renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.
Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio m. / Published monthly, except July and August
Atskiro numerio kaina 65 centai. Single Copy 65¢

PRENUMERATA METAMS \$6.00 bet kuriame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00
SUBSCRIPTION \$6.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00
Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif. under the Act of March 3, 1879

This Month's Cover

His Excellency Juozapas Skvireckas, Archbishop of Kaunas, Lithuania, now living in exile — in Zams, Austria, marks his 85th birthday anniversary this year. In background: Cathedral of Kaunas. (For more about Archbishop Skvireckas see pp 3-6). Photo by D. Čibas

Back Cover

A Child is born... Wood-carving and photo by Daumantas Čibas.

"LIETUVIŲ DIENŲ" PLATINTOJAI

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Baltimore, Md. — A. Česonas, K. Bradūnas.
Brooklyn, N. Y. — J. Pašukonis, L.A.P. Klu-
bo Spaudos Kioskas.

So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, J. Joku-
baitis Kun. J. Klimas, S. Minkus.

Chicago, Ill. — K. Babickas, Balys Braz-
džionis, A. Kartanas, J. Karvelis, S.
Metricks, St. Penčyla, Marginiai, P. Švel-
nys, Terra, B. Urbonas, V. Būtėnas.

Cicero, Ill. — K. P. Deveikis, J. Memė-
nas, J. Pautienius.

Cleveland, Ohio — Dirva, V. Ročiūnas.

Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. An-
thony's Parish Library, M. Šimonis.

Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzi-
tas.

E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.

E. Chicago, Ind. — E. Vilutis.

Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.

Great Neck, L. I., N. Y. — A. Šalčius.

Hartford, Conn. — V. Nenortas, Vl. Pleč-
kaitis.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Miami, Fla. — Kun. A. Tamošiūnas.

Newark, N. J. — K. Trečiokas.

Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, J. Cicėnas,
Kun. L. Musteikis, V. Gaidelis.

Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas
V. Karalius, L. Meyer.

Pittsburgh, Pa. — F. Žilionis.

Rochester, N. Y. — A. Sabalis.

Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda.

Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.

Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.

Worcester, Mass. — P. Pauliukonis.

CANADOJE:

Toronto, Ont. — Atlantic Restaurant, A.

Bajorinas, A. Kuolas, Rūta Restaurant,
J. Smoiskis, Tėviškės Žiburiai, Time
Cigar Store, V. Aušrotas, V. Verikaitis.

Hamilton, Ont. — Z. Orvidas, J. Pleinys,
S. Bakšys.

St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.

Montreal, Que. — P. Rudinskas (Parish Lib-
Winnipeg, Man. — S. Bujokas. / rary)

W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.

Welland, Ont. — K. Žukauskas.

Vancouver, B. C. — E. Gumbel.

BELGIJOJE:

Louvain — Kun. J. Dėdinas.

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.

Bradford — Kun. J. Kuzmickis.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis, B. Zūmeris.

Canberra — V. Balsys.

N. Geelong — L. Bertašius.

St. Kilda — P. Bienkevičius, N. Butkūnas

Sydney — Kun. P. Butkus.

Adelaide, Edwardstown, — A. Kubilius.

Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.

Williamstown — Kun. L. Vaseris.

Edwardstown, S. Australia — A. Kubilius.

Cabramatta — J. Skirka.

Brisbane — K. Stankūnas.

TASMANIJOJE:

Hobart — A. Munčelis.

ITALIJOJE:

Rome — Kun. V. Mincevičius.

DOVANA JAV PREZIDENTUI — Vytauto Kasiulio paveikslas, vaizduojantis komunizmo aukas; dovaną įteikė Baltuosiuose Rūmuose, Washingtone, Balfo pirm. kan. dr. J. Končius su delegacija. Iš kairės: Irena Banaitytė, plk. K. Škirpa, kan. dr. J. Končius, Prezidento

sekretorius Robert Gray ir Dalia Minkūnaitė.

Foto Alda

A PAINTING, "The Communism victims", by Lithuanian artist. V. Kasiulis, was presented to President Eisenhower by the United Lithuanian Relief Fund of America.

TAIKOS ŽODIS IR TURINYS

† VYSK. V. BRIZGYS, Chicago, Illinois

Kristaus žmogiškoji prigimtis žmogiškai ir reiškėsi. Vos gimęs kūdikis Kristus nekalbėjo. Negalėjo žodžiu pasakyti ir savo atėjimo misijos. Jam gimstant kalbėjo už jį angelai himno žodžiais: *Garbė Dievui aukštybėse ir žemėje ramybė geros valios žmonėms*. Tų pačių žodžių turinį Kristus pakartojo žemiškojo savo gyvenimo pabaigoje: *Aš jums palieku ramybę. Duodu ramybę, nekaip pasaulis duoda, aš jums duodu* [Jon. 14, 27].

Jeigu žemę žmonės vadina ašarų slėniu, tai nemažiau teisingai galima ją vadinti kraujo slėniu. Pabandykite patikrinti tik šio 20-tojo šimtmečio pirmąją pusę ir suskaičiuokite dienas, kiek jų buvo, kuriomis niekur žemėje nebūtų buvęs pralietas žmogaus kraujas karo titulu. Dar nesame užmiršę šiurpių išgyvenimų ir įspūdžių, kurie praėjusį dešimtmetį paliks istorijai tikrai tirštai suteptą žmonių kraują. Kaip audros metu ant okeano kranto negali girdėti netoli šaukiančio žmogaus, taip toje baisioje kraujo audroje tų metų pasaulis negirdėjo taikon ir žmoniškuman šaukiančio balso. Kartais gal išgirdavo, tik dėmesio nekreipė.

Karsto dangtis amžinai atskyrė tą šauklį — Popiežių Pijų XII nuo taip daugelio jį mačiusių žmonių. Tik dabar visi pasigedo, kad nutilo tas taikon šaukiąs balsas. Visi skelbia, kad jo atminimas einas istorijon *Taikos Popiežiaus* vardu. Nors rašau Kalėdų švenčių progą, bet gi iš mūsų akių dar neišnykęs to vyriško ir gero veido bruožai, laiminimui išskėstos jo rankos. Dar tarsi girdi tuos švelnaus tembro tiek daug kartų girdėtus žodžius, kurie radijo bangomis skrisdami aplink žemę be prievartos kludydavo milijonus pagarbiai nusiteikusių žmonių: *Pax vobis... Sit nomen Domini benedictum... Benedictio Dei omnipotentis... descendat super vos...*

Ar Pijaus XII šaukimas buvo tik jo asmens bruožas, ar Bažnyčios galvos, Kristaus vietininko veikla? Į šį klausimą neatsakę nesuprasime teisingai Pijaus XII nei asmens, nei veiklos.

Popiežius šv. Leonas Didysis, rankoje kryžiumi nešinas, išėjo pasitikti Hunų vadą Attilą. Tradicija sako, kad ton kelionėn šv. Leonas vyko apsirengęs to meto Popiežiaus insignijomis — kaip Bažnyčios galva. Jis jautėsi tuo žygiu vykdamas Popiežiaus pareigas. Vieno straipsnio rėmuose nesutalpinsi visų 20-ties amžių Romos Popiežių kaip taikos apaštalu veiklos vaizdo. Tik vienu Viduramžių Popiežių

veikla tramdyti valdovų kivirčius ir konfliktus yra ištisa istorija. Apaštalu Sostas tada buvo tarptautinės teisės aiškintojas ir jos gynėjas prieš jėgos saualę.

Renesansas įnešė nemažai pagoniškos dvasios ir į tarptautinių santykių supratimą. Popiežių žodžių teisės ir taikos labai mažiau paisoma. O tačiau ir iš to laiko istorija su dėkingumu mini Apaštalu Sosto tarpininkavimą Ispanijos ir Portugalijos ginče dėl Naujojo Pasaulio teritorijų, ginče tarp Pranciškaus I ir Karolio V.

Naujaisiais laikais visa eilė Europos revoliucijų vėl žymiai prislopino Popiežių garsą ir įtaką. Popiežius Pijus IX laidotas nakties tamsoje ir tyloje, o jo įpėdinis Popiežius Leonas XIII vainikuotas privačiai Siksto koplyčioje. Abu įvykiu atlikta tokiose aplinkybėse iš baimės, kad pačioje Romoje įsigalėjęs Bažnyčios priešas gali viešas iškilmes paversti tragedija. Tai buvo neseniai — tik prieš 80 metų. O tačiau ir tokiose aplinkybėse prabyla ir Popiežius Leonas XII, kaip lig mirties nesiliauna kalbėjęs apie teisingumą ir taiką Popiežius Pijus IX.

Vos keliems metams praslinkus po tylaus vainikavimo, Prūsų Bismarkas ir Ispanijos karalius kreipiasi į Leoną XIII būti tarpininku ginče dėl Yap salos. Anglija ir Portugalija prašo būti sprendėju Zambezi upės navigacijos ginče. Belgijos ir Portugalijos karaliai prašo būti sprendėju Congo ginče. JAV-bių prezidentas Cleveland prašo Leoną XII tarpininkauti tarp Anglijos ir Venezuelos, kurios susiginčiojo dėl Guinėjos teritorijos. Haiti ir San Domingo priima Popiežiaus Leono XII sprendimą jų teritoriniame ginče. Popiežiaus Leono XIII įtakoje sukuriamas Hagos Tarptautinis Tribunolas ir todėl Rusijos caras darė žygių, kad tame Tribunole dalyvautų ir Popiežiaus atstovas.

Popiežius šv. Pijus X ateina į Apaštališkąjį Sostą 1903 metais — neramiais laikais Jau pirmoje savo enciklikoje 1903 m. spalio 4 d. kalba ir apie pasaulio taiką. Ten pat jis pasako ir taikos turinį bei pagrindus: "Be abejo, visos širdys trokšta taikos. Tačiau neprotin-gas, kas jos ieško šalia Dievo; kadangi išvaryti Dievą — tai išvaryti teisingumą; gi pašalinus teisingumą, visokia taikos viltis tampa tik chimera. Taika yra teisingumo vaisius." / *Tėsinys kitame psl.*

Popiežiaus šv. Pijaus X pakartoti šv. Povilo žodžiai: *Instaurare omnia in Christo* buvo skirti ne kokiems antraštiejiems asmenims, o pirmoje eilėje tiems, kurie lemia tautų santaiką ir pažangą.

Šv. Pijus X taip pat neatsisakė būti tarpininku teritoriniame ginče tarp Brazilijos-Bolivijos-Peru. Vis aiškiau gresiant karo pavojui prieš 1914 metus Popiežius šv. Pijus X daug kartų apeliavo į įvairių valstybių galvas ir vyriausybės šaukdamas į taiką. Gi taikos šalininkus jis įspėjo, kad "kad tai girtiniausios pastangos tai tiesa, tačiau nevaisingos pasėkomis, jeigu kartu nesistengiama, kad žmonių sielose giliai įleistų šaknis teisingumas ir meilė."

1914 metų vasarą Popiežius šv. Pijus X įsako viso pasaulio bažnyčiose melstis už taiką. Europos valstybėms pradėjus skelbti mobilizacijas, P. šv. Pijus X kalbėjo: "Mielai atiduočiau savo menką gyvybę, kad sukliudyčiau tokios daugybės mano vaikų žudynes". O kai karo išvakarėse Austrijos ambasadorius savo imperatoriaus vardu paprašė palaiminti jo krašto ginklus, Popiežius Pijus X atsakė: "Ginklų aš nelaiminu, tik taiką". Laimindamas taiką jis mirė 1914 m. rugpiūčio 20 dieną. Valstybių galvos to palaiminimo nepriėmė, sukilo prieš palaimintą taiką nelaimintais ginklais, ir visi pralaimėjo žmogaus nekenčiančio nesantaikos ir melo kunigaikščio naudai. (?)

Sekantis Apaštalu Sosto įpėdinis Popiežius Benediktas XV vadovavo Bažnyčiai I-jo pasaulinio karo audroje (1914.9.3.—1922.1.22.). Ano karo metu visuomenei dar nebuvo prieinamas radijas. Daugelis kraštų ilgai buvo be jokios informacijos. Kur buvo laikraščiai, tie spausdino tik karo cenzorių patiekiamas žinias. Ta pati tarptautinė juoda ranka, kuri suorganizavo ir pradėjo karą, cenzūros pagalba slėpė nuo visuomenės viską, kas netiko jos planams, visuomenei melavo net ligi to, kad tyliu užmarštin palaidojo nepatinkančius frontų didvyrius, o padarė istoriniais didvyriais savus asmenis, jiems priskirdami svetimus nuopelnus ir žygius. Plačioji visuomenė negalėjo išgirsti ir ką veikė Popiežius Benediktas XV. O jo veikla, nekalbant apie Bažnyčios vidaus gyvenimo sritį, buvo tautų santaikos apaštalo veikla. Kažin, ar kada nors kuris kitas Popiežius yra padaręs tiek žygių pas valstybių valdžias šaukdamas pasaulį taikon, kiek jų padarė Popiežius Benediktas XV. Kas tą jo veiklą sekė, jam priskyrė Taikos Kunigaikščio vardą. Tokiu vardu jam pastatė paminklą Konstantinopolyje Turkijos valdžia. Sakoma, kad karo žudynes jis taip jautriai išgyvenęs, kad tai sutrumpinę jo amžių (mirė 68 metų amžiaus). Nuolatos šaukdamas pasaulį taikon P. Benediktas XV buvo suredagavęs ir patiekęs valstybių valdžioms savo pasiūlymus ir karo paliauboms ir toliau taikos palaikymui. Savo patiektą **Taikos Kodeksą** jis pats sutraukė į šiuos penkis punktus:

Visoms tautoms garantavus laisvę toliau tarptautinius santykius tvarkyti teise, o ne jėga;

visos valstybės turėtų nusiginkluoti; tarptautiniams ginčams spręsti turėtų būti sukurta tarptautinė institucija;

prieš saivališką agresiją ar saivališką jėgos prieš teisę naudojimą turėtų būti tarptautinės sankcijos jėga (taip pat patiekiamą agresijos bei agresoriaus aptartis).

Lyginantieji P. Benedikto XV patiektą taikos stabilizacijos projektą pastebi, kad J. A. V-bių prezidento Wilsono punktai yra tik pakartoti ir kaikur praplėsti P. Benedikto XV pateikti punktai. Genevos konferencijose ne kartą prisimintas P. Benedikto XV vardas ir jo taikos principai. Ir naujos Tautų Sąjungos Chartoje randame tuos pačius P. Benedikto XV siūlytus principus. Tik anų laikų netikusios aplinkybės kaltos, kad platesnė visuomenė taip nedaug težino apie Popiežiaus Benedikto XV asmenį ir veiklą.

Sekantį Apaštalu Sosto įpėdinį Popiežių Pijų XI pasaulis paprastai mini kaip Katalikų Akcijų ir kovos prieš to laiko diktatorių Popiežių. O tačiau ir jo pontifikatas buvo taikos apaštalo potifikatas. Ko jis siekė, pasako jo pasirinktas šūkis: **Kristaus taika Kristaus karalystėje**. Ir pačiai Katalikų Akcijai jis buvo skyres ypatingą uždavinį: kaip integralinę dalį apaštalavimo darbe, skleisti sugyvenimą ir taiką tarp tautų. Prašomas jis natsisakė būti sprendėju Colombijos ir Peru ginče. Kai Hitleris jėga pasikėsino į Saaro sritį, P. Pijus XI

ARKIVYSKUPAS METROPOLITAS JUOZAPAS SKVIRECKAS

Didžiojo Ganytojo ir Švento Rašto vertėjo 85 metų Jubiliejui

Gyvenimo mano saulutė jau leidžia
Kas kartą šešėlius ilgyn ir ilgyn...
Jausmai bekovodami poilsio geidžia,
Kas dieną prie karsto slenku vis artyn...

Šis Pr. Vaičiūčio posmas geriausiai tinka motto mūsų didžiojo Ganytojo Arkivyskupo Metropolito Dr. Juozapo Skvirecko dabarčiai. Ilgi šešėliai — simbolis ilgo gyvenimo. Natūralu, kad gyvenimo kelią puošia senatvė, tačiau tai kartu atneša ir savo vargų bei negalių. Ilgo gyvenimo gausūs darbai išsemia jėgas ir palaužia net milžinus. Taip ir Arkivyskupas senatvės palaužtas peržengė š. m. rugsėjo 18 d. 85 metų slenkstį.

Gimęs 1873. IX. 18 žaliosios girios pavėsy — Rimkūnų kaime, Pumpėnų parapijoje, ilgo kelio našta ištvėringai nešė kaip žmogus gimęs darbui ir pasiaukojimui — Dievo valios vykdymui. Aukščiausiojo Apvaizda skyrė jam tikrai nepaprastą kelią. Gimęs neturtingoje valstiečių šeimoje, savo energija, savo gabumais, savo ištvėrme nugalėjo visus sunkumus ir pilniausiai pakluso savo pašaukimui.

"Tu es sacerdos in aeternum..." Dievo malonė leido jam dirbti Kristaus vynuogyne per 60 metų. Sekenčiais, 1959 metais, jei jėgos leis, švėsimė Jo Ekscelecijos deimantinį kunigystės jubiliejų. (Aukštinį, 50 metų kunigystės jubiliejų atšventė 1949 m. Zamse). Tai nustabi Dievo dovana Lietuvii tautai. Tai nepaprastai retas jubiliejus, kuriam bent kukliausiai paminti tiktų visiems prisidėti.

"Ecce Sacerdos Magnus!" Ne tiktai kaip kunigas švenčia Jo Ekscelecija 1959 metais savo 60 metų jubiliejų, bet ir kaip Lietuvos Ganytojas - Vyskupas švenčia Arkivyskupas savo 40 metų vyskupystės šventę, kartu minėdamas 33 metų sukaktį kaip pirmasis Lietuvos Arkivyskupas Metropolitas. Tai nepaprasti skaičiai. Tai ne vien tik metų Jubiliejus. Lietuva amžių bėgyje turėjo nemaža garbingų Ganytojų, bet Arkivyskupas Juozapas Skvireckas, neklysimė sakydami, vainikuoja visų jų veiklą. Ark. Skvirecko ganytojavimo metais Lietuva pasiekė aukščiausio religinės kultūros išsivystymo ir giliausio tikėjimo dvasios suklestėjimo. Jo vadovaujama Lietuvos Katalikų Bažnyčia pasiekė gražiausių laimėjimų ir tapo tikra Marijos žeme bei žymiausiu katalikybės bastijonu rytuose. Jei šiandien Lietuva stovi viso pasaulio katalikams kaip tikėjimo mėlės ir ištvėrės pavyzdys, tai didele dalimi yra tai jos Ganytojo nuopelnas.

Neįmanoma keliais sakiniais apimti tokią il-

net tris kartus ragino Prancūziją turėti drąsos pačioje pradžioje sutrukdyti Hitlerio ginkluotos jėgos sauvalę, sakydamas: "Jūs nepraamtote, kokį patarnavimą padarytumėte visai žmonijai." Kai Mussolini pasiryžo ginklu spręsti seną ribų ginčą su Etiopija, ir paprašė P. Pijų XI palaiminti ginklus, P. Pijus XI atsakė pranašo Dovydo žodžiais: "Viešpatie, išblaškyki gimines, kurios džiaugiasi karais." (Psl. 67,31). Prieš pat II-įjį pas. karą jis dar šaukė visoms tautoms, kad taikoje galima viską laimėti ir kare galima viską prarasti. Jam mirštant pasaulis tačiau buvo jau pasiruošęs ne taikai, o karui, kuriame vėl visi pralaimėjo tik bolševikinės vergijos labui, kaip ir I-jame kare.

Popiežiaus Pijaus XII veiklos darbų taikos labui čia neskaičiuosiu. Apie tai dar plačiai kalbama. Tos ligi šiol pasaulio spaudoje primintos jo pastangos taikos labui yra tik pavyzdžiai, o ne visos veiklos vaizdas.

Taikos šauksmu pradėjo pontifikatą ir Popiežius Jonas XXIII.

Prisiminiau tik paskutiniųjų penkių popiežių pastangas taikos labui. Jų ir kitų Popiežių šios srities veikla yra jų kaip Kristaus paliktos Bažnyčios vadų misija. Žmonija sukurta ne tarpusavei neapykantai, skriaudoms, ne vieni kitiems vergauti, ne žudynėms už menkos žemiškos vertės ginčus, o vienos šeimos narių meilei, bendrai kūrybai, tarpusavei pagalbai bendromis jėgomis siekti kiekvienam žmogui skirto didelio tikslo. Kristus atėjo, sutiko būti atpirkimo auka žmonijos išganymui. Bažnyčia

gą ir tokią plačią Arkivyskupo gyvenimo veiklą. Tai mūsų istorikų ir monografių rašytojų uždavinys. Turime pripažinti, kad visų didžiųjų asmenybių pagrindinė žymė — tylumas ir kuklumas. Tos dorybės labiausiai atsispindi ir Arkivyskupo gyvenime: neturime platesnės jo biografijos; 80 metų jubiliejaus proga išleista pernelyg jau kukli, vos 20 psl. teapimanti, gyvenimo bruožų brošiūrėlė (kitą 20 psl. užima Arkivyskupo Ganytojiškas laiškas).

Non nobis, Domine, non nobis, sed Tuo Nomini da gloriam! Šie žodžiai tiksliausiai apibūdina Ark. Skvirecko veiklos ir gyvenimo būdą. Iš prigimties būdamas mokslininkas, jis visą savo gyvenimą tyrė Šventąjį Raštą ir pasiekė kad visi lietuviai katalikai gali savo gimtąja kalba džiaugtis šventuoju Dievo žodžiu. Milžiniškas tai darbas, pareikalavęs daug jėgų. Penkių amžių bėgyje lietuviai neturėjo tos laimės. Ark. J. Skvireckas pirmasis išvertė visą šv. Raštą lietuvių kalbon. Tretyje daugiausia laiko paskyrė vertimo tobulinimui ir parengė II-įjį šv. Rašto laidą. Šiais 1958 m. Romoje išėjo paskutinis (II) Senojo Testamento tomas. Be to, išleista populiarų Naujojo Testamento laida. Tai monumentalus paminklas, kurį sau pasistatė pirmo pilno šv. Rašto liet. kalbon vertėjas Ark. Skvireckas. Tai gražiausia Jubilato dovana katalikiškajai Lietuvai. Tolimesnė minėjimų programa — tikinčiųjų rankose.

Msgr. K. Razminas

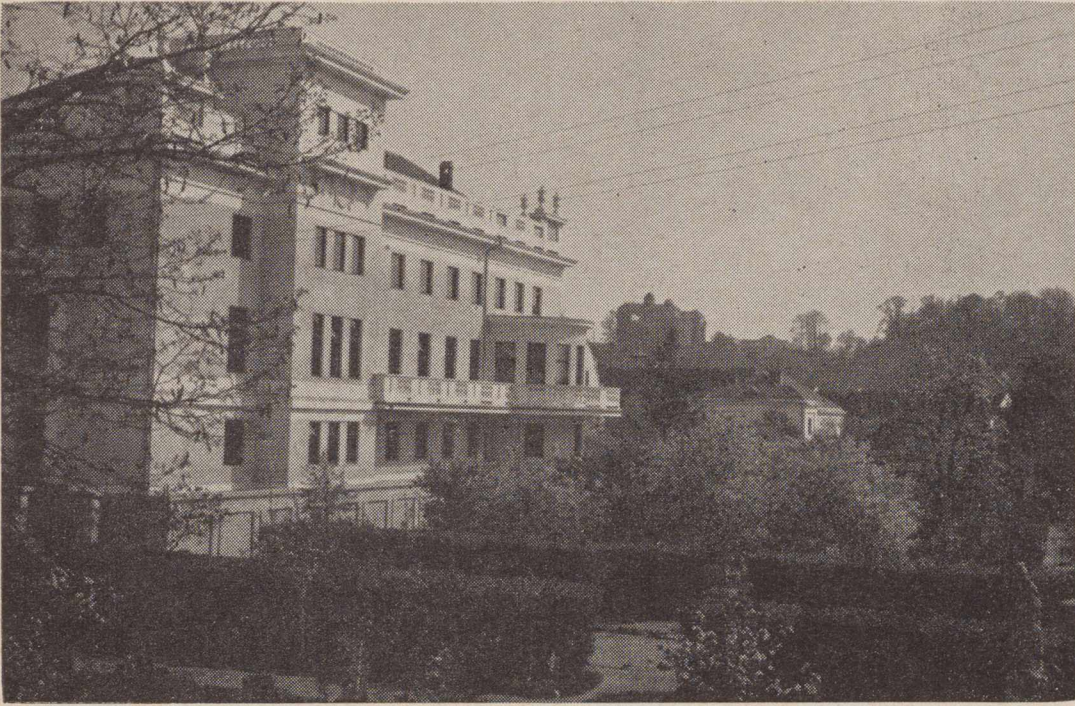

MEDALIS Pirmosios Žemaičių vyskupijai ir Pirmosios Lietuvos Bažnytinės provincijos įsteigimui paminėti. Šioje pusėje Vyskupo Kristijono ir Arkivyskupo Juozapo vardai bei profiliai. Kitoje pusėje: Innocentius IV, Pius XI. A MEDAL marking the event of the establishment of the Roman Catholic Lithuanian Province.

palikta toliau vykdyti Kristaus pradėtą žmonių išganymo misiją. Visokią žmonių nesantaiką, tuo labiau nesantaiką pasireiškiantį masinėmis žmonių žudynėmis, moralės ir žmonių kūrybos destrukcija nėra pagal Dievo mintį, negali būti pagal Bažnyčios mintį. Iš karų naudose gali būti tik politikų žodžiuose, o žmonijai jie visada atneša mirtį minioms nekaltų žmonių, medžiagiško gyvenimo destrukcija ir daugybės nuodėmių. Jeigu kurį nors vieną smulkų epizodą žmonės ir laiko laimėjimu, tai ir tas labai nublunka, palygintas su karo pasėkų visuma.

Bažnyčia ir jos valdytojai nebūtų nei iš Dievo, nei su Dievu, jeigu nebūtų taikos apaštalai. Kad popiežiai ir visi jaučią kartu su Bažnyčia nepriima vadinamos besąlyginės taikos, tai todėl, kad vadinamos besąlyginės taikos vardu vadinama ne tikra taika, o vergija ir žmogaus individualybei ir visai žmonijai nėra skirtumo, ar masė žmonių žūva karo metu ar vergų stovyklose vadinamos taikos metu. Taika be laisvės, teisingumo ir meilės nėra taika, o tik prislėgtų vergų tylą. Besąlyginės taikos žodis yra apgaulė.

Būdinga mūsų laikams, kad net ir tie, kurie tikros taikos nenori ir nesiekia, kalba apie taiką. Tai jau didelė pažanga žmonijos viešoje opinijoje. Tačiau kad ir nuoširdžiausiai siekią taikos tautos yra priverstos būti pasiruošusios karui, tai liudija, kiek dar galinga yra žmonijoje Attilos dvasia, kiek dar daug dirvos Kristaus atneštosios taikos ir ramybės apaštalam.

ARKIVYSKUPO METROPOLITO RŪMAI Kaune, senamiestyje, kunigų seminarijos kieme.
THE RESIDENCE building of Archbishop in Kaunas, Lithuania.

TORINE, Liet. saleziečių centre, kurį Arkiv. J. Skvireckas (vid.) aplankė grįždamas iš Romos į Zamsą 1951 m. Kun. Zeliauskas su saleziečių viršininku aprodo įstaigą. Iš dešinės — Arkivyskupo ekr. prel. K. Razminas, III-čias vysk. V. Padolskis.

ARCHBISHOP J. SKVIRECKAS visiting the monastery of the Lithuanian Salesian Fathers in 1951 in Torino, Italy.

INŽ. ANTANAS RUDIS su žmona aplanko Arkivyskupą Zamse 1957 metų spalio mėn. ir pasakoja apie Šiluvos šventę. Arkivyskupas rankoje laiko Šiluvos Marijos paveikslėlius.
Mr. and Mrs. A. RUDIS of Chicago, visiting with Archbishop J. Skvireckas, in Zams.

Daugiau 6 puslapyje

ARKIVYSKUPAS METROPOLITAS JUOZAPAS SKVIRECKAS, pirmasis viso Šventojo Rašto vertėjas į lietuvių kalbą, šiemet sulaukęs 85 metų amžiaus. Gyvena Austrijoje, Zams vienuolyne. Nuotrauka daryta 1951 m., Arkivyskupui lankantis Romos Liet. kolegijoje.

HIS EXCELLENCY J. SKVIRECKAS, Archbishop of Kaunas, Lithuania, now residing in exile in Zams, Austria. This year he marks his 85th birthday anniversary. He translated into Lithuanian the Holy Bible; the 2nd edition of the Bible was recently publ. in Rome.

ARKIVYSKUPAS ROMOJE (1951), šv. Kazimiero kolegijos koplytėlėje prieš naujo altoriaus konsekraciją. Jo kairėje vyskupai V. Padolskis ir V. Brizgys.

ARCHB. J. SKVIRECKAS with bishops V. Padolskis and V. Brizgys in Rome, in 1951.

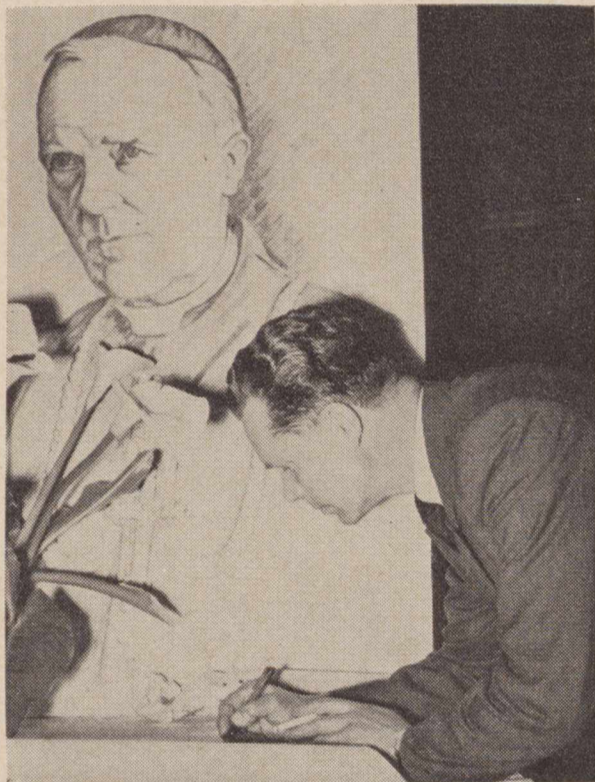

Kloster der Barmherzigen Schwestern, Zams-Tirol

ZAMSO, Tirolyje, Austrijoje, panorama ir vienuolynas, kuriame gyvena Arkivyskupas tremties dienas nuo antrosios bolševikų okupacijos Lietuvoje.

A VIEW of the city of Zams, Austria, and the monastery where Archbishop Juozapas Skvireckas has been residing in exile since 1944.

ARKIVYSKUPŲ DARBO KAMBARYS Zams vienuolyne, kur prie šio stalo rengė II-ą Švento Rašto laidą, išleistą Romoje. Šv. Raštą lydi platūs komentarai, sudarę didžiulę studiją.

THE STUDY ROOM of Archbishop.

Levickis, Australijos Adelaidės liet. b. pirmininkas, pasirašo sveikinimą Arkivyskupui J. Skvireckui jo 80 metų sukakties minėjime. Portretą iš foto piešė J. Stanevičius.

PAMINKLAS pirmajam Katalikų Bažnytinės Provincijos Arkivyskupui Lietuvoje, pirmajam pilno Šventojo Rašto vertėjui į lietuvių kalbą — Juozapui Skvireckui — Nepriklausomybės metais pastatytas Linkuvėleje, Arkivyskupijos ūkyje netoli Kauno.

A MONUMENT honoring Juozapas Skvireckas, Archbishop of Kaunas, translator of the Holy Bible into Lithuanian, erected in Archbishop's summer residence in Linkuvėlė, near Kaunas.

“Jau žilos senovės romėnai sakė, jog “saldus ir garbinga mirti už tėvynę” ir “saldūs yra tėvynės dūmai”. Lietuviai, kaip rodo senoji jų istorija, visuomet mylėjo savo tėvynę ir buvo pasiryžę guldyti galvą už ją. Dabartiniai mūsų broliai tėvynėje šituo atžvilgiu nesiskiria nuo senųjų. Jie savo jausmus yra pakankamai parodę. Bet tėvynės meilė nesibaigia kariškais didvyrių žygiais.

Lietuvis myli savo tėvynę, tą šalį, kur jis pats yra gimęs, kur yra gimę ir gyvenę jo tėvai ir seneliai, kurių kaulai ilsisi amžinu miegu Lietuvos kapuose.

Lietuvis myli savo tėvynę, kai jis myli savo brolius ir seses, su kuriais gyveno Lietuvoje, su kuriais užaugo ir vargo bendrus vargus; kai myli senas lietuvių dainas ir giesmes, kai myli savo tautos papročius, tėvynės laukus, siūbuojančias dirvas, šlamančius miškus...

Lietuvis myli savo tėvynę, kai jis myli savo lietuvišką kalbą, kuria kalbėjo nuo amžių seniausia žemės skritulio tauta. Jis be didelio vargo išmoksta svetimas kalbas, bet didžiuojasi savo kalba ir yra pasiryžęs nekeisti jos į bet kurią kitą.” (Iš Ganytojiško Arkiv. J. Skvirecko laiško).

ARKIVYSKUPAS J. SKVIRECKAS, suteikęs Sutvirtinimo Sakramentą Zamso Liaudies Mokytojų seminarijos auklėtiniams. Nuotrauka daryta tuojuo po apeigų Zamso vienuolyno kieme, 1955 metais.

ARCHBISHOP SKVIRECKAS with some of the students of a teacher's college in Zams, Austria, after they have received the confirmation.

Leonardas Andriekus

M A S T Y M A S

Lengvai atspėjame,
Lengvai suvokiame,
Ką savo žemėj, Viešpatie, mąstai —
Dar galima atspēt,
Dar galima suvokt
Iš klevo lapų suvirpėjimo,
Iš debesėlio, plaukiančio lėtai,
Ką Tu mąstai.

Iš lapų virpulio,
Iš debesėlių nuovargio
Atspėjame, ar Tu džiaugies, ar Tu liūdi —
O džiaugsmo paslaptie,
O liūdesio galybe —
Net lapas jaučia Dievo sopulį,
Ir tampa šviesūs debesys juodi,
Kai Tu liūdi.

V I E V E R S Y S

Tik Tu žinai, kaip gailiai čiulba
Padangėj vieversys.
Iš Tavo delno jis pakilo,
Iš Tavo delno suplasnojo —
Jos giesmėje esi.

Jo giesmėje esi gailėsnis,
Kaip laukuose pas mus —
Čia nekalbi — ten balsas virpa
Visų dirvonų liūdesiu,
Visų vagų džiaugsmu.

Aš Tavo skambančią padangę
Stebuklu vadinu —
Tiek daug paleidai vieversėlių,
Tiek daug čiulbėti jų pakilo
Iš dieviškų delnų.

T O Š I S

Nebaisu, kad girios
Taip nejaukiai ošia —
Dieve, mūsų balsą Tu visvien girdi.
Tu žinai, kaip toši
Nualsina vėjas,
Plėšdamas nuo beržo,
Rudeniui atėjus —
Tu girdi, kaip daužos prie altoriaus
Nuotakos širdis...

Tu žinai, kaip mūsų buitį,
Lyg tošėlę trapią,
Drasko viesulas, pakilęs iš rytų.
Ir neliks nė lapo,
Jeigu šelt jam leisi,
Niekad nebeskinsim
Tavo soduos vaisių,
Jeigu viesului tuojau nepagrasinsi
Dievišku pirštu.

Ta pati gi tošis,
Priglausta prie lūpų,
Gali dar džiaugsmu aidėti rudenį laukuos —
Tai tegul ir supa
Motiną vaikelį,
Skausmą išdainuoja miegančiam ant kelių —
Jis netrukus tošies dūdele beržyne
Širdį jai paguos...

LEONARDAS ANDRIEKUS, poetas, kunigas, pranciškonas vienuolis, Brooklyn, N. Y.
LEONARDAS ANDRIEKUS, poet, Franciscan Father, Brooklyn, N. Y.

Kunigai lietuvių literatūroje, tiek senojoje, tiek atgimstančios bei atgimusios Lietuvos metais, užima labai žymią vietą; nuo Donelaičio iki Vaižganto jie yra pirmosiose geriausių kūrėjų eilėse. Nestigo jų nė naujausioje literatūroje; ir seminarijoje jie augo ir gerą "užnugarį" turėjo rektorius Maironio asmenyje. Po Stasiaus Būdavo, jaunesniešiams literatams teko su seminarija atsisveikinti. Leonardas Andriekus, pats jauniausias, kaip poetas pasireiškė gana vėlai, ne tik seminariją, bet ir aukštuosius teologijos mokslus (Romoje) baigęs. Ilgai savo kūrinius brandinęs tyloje, L. Andriekus iš karto pasirodė kaip subrendęs ir "save suradęs" poetas.

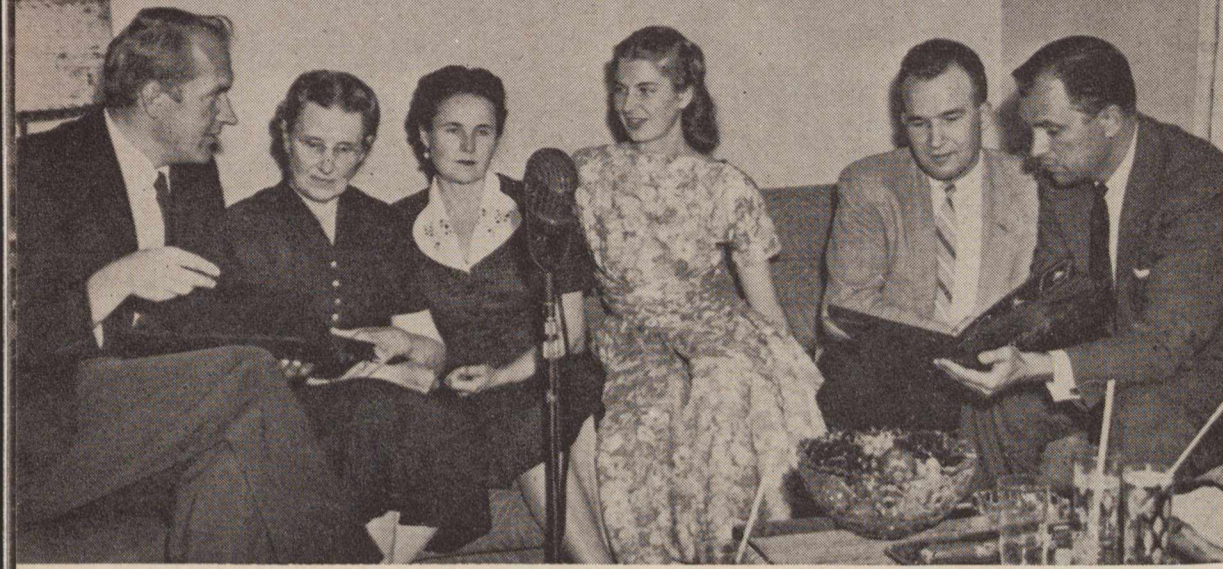
L. Andriekus pirmąjį eilių rinkinį "Atviros marios" išleido 1955 metais; rinkinys iškilo iš daugelio tų metų literatūros knygų ir Liet. Rašytojų Dr-jos premijos balsavime laimėjo II-ją vietą. Svarbiausios jo poezijos temos yra Dievas, tėvynė ir žmogus. Nepaneigdamas tradicinės formos, Andriekus ją tarsi atnaujina, originaliais vaizdais suteikdamas imponuojantį šviežumą, gyvą, gilų, pagaunantį nemeluotą jausmą, prie temos prieidamas iš savito, niekeno kito anksčiau neregėto taško. Viską lydi meninė forma. Paskutiniaisiais eilėraščiais autorius daugiau koncentruojasi ties Dievo budėjimu tarp žemės ir žmogaus. Čia spausdinami eilėraščiai yra iš naujo spaudai rengiamo rinkinio "Dievo žemė".

K I E L I K A S

Šios palaimos pavydėtų,
Jei galėtų pavydėti,
Net šventieji danguje ir angelai —
Koks žerėjimas tos Dievo žemės,
Kai saulėleidy, lyg aukso kielike, nugrimsta
Su kalneliais, lygumom, šilais.

Koks žerėjimas upelių,
Ežerų, šaltinių —
Dieve, net širdis užsidega nuo spindulių.
Ištiesiu rankas į saulės pusę:
Noriu aukso kieliką iki dangaus iškelti,
Bet nusilpsta rankos — negaliu.

Jeigu niekad negalėčiau
Jo iškelti meilės aukai,
Man dangaus palaima būtų nepilna,
Man primintų skaudų prakeikimą
Naktimis prie upių, ežerų ir prie šaltinių
Skambanti lakštingalų daina.

EMILIJOS KUDIRKAITĖS-LIETUVNINKIENĖS, Vinco Kudirkos sesers, šeimoje spaudos ir "Amerikos Balso" atstovai. Iš kairės: A. Antanaitis, Vinco Kudirkos sesuo Lietuvninkienė, jos duktė M. Lipčienė, N. Lipčiūtė, Z. Dailidka ir dr. V. Dambra, "Amerikos Balso" atstovas; priekyje matyti mikrofonas; pasikalbėjimas su Kudirkos seserimi užrašytas į juostą ir transliuotas į Lietuvą.

MRS. E. KUDIRKAITĖ-LIETUVNINKIENĖ, sister of the late Dr. V. Kudirka, flanked by her family, is being interviewed by representatives of the Voice of America.

GYVAS ŽODIS APIE VINČĄ KUDIRKĄ

Kalba Emilija Lietuvninkienė, jauniausioji Kudirkos sesuo

Brangios yra asmenybės, kurių minties grūdus rado dirvą lietuviškoje tautinėje sąmonėje, kur įleido šaknis, sutraukė lukštus, augo, ir suklestėjo saulės švieson brandžiais vaisiais nunokę. Kada jų savo tarpe nebeturime, su pagarba juos prisimename, ir brangus yra tas prisiminimas. Tačiau dar brangesnis yra gyvas žodis apie juos iš lūpų tų žmonių, kurie tas asmenybės savo akimis matė, savo ausimis girdėjo, rankomis lietė ir mylėjo.

Iš didžiojo lietuvių tautos žadintojo dr. Vinco Kudirkos, kurio 100 metų gimimo sukaktį šiemet švenčiame, šeimos narių tarpe teturime tik vieną — jo jauniausią seserį Emiliją Kudirkaitę-Lietuvninkienę, gyvenančią Čikagoje ir šiais metais taip pat švenčiančią sukaktį — 70 metų gimimo sukaktį.

— Mano tėvas Motiejus Kudirka

buvo vedęs du kartus. Iš pirmosios žmonos turėjo du vaikus: Vinčą ir Uršulę; iš antrosios — šešis: Agnę, (kaimynų ir pažįstamų vadinama Jonieška), Motiejų, Marijoną, Onutę (labai anksti mirusią) Joną ir manė, Emiliją. Visi kiti dabar jau mirę. Jonas mirė 1945 metais Scrantone, N. Y.

— Kiek turėjote metų ir ką veikėte, kada dr. Vincas mirė?

— Buvau dešimties metų. Ėjau į mokyklą. Mokykla buvo netoliese, už ežero. Koks kilometras. Ežerui užšalus, per jį einant, nė tiek nebuvo. Viską mokė rusų kalba. Lietuviškai tebuvo dėstoma tik šventoji Istorija. Ir tai — vadovėlis buvo rusiškomis raidėmis.

— Iš biografijos žinome, kad Vincas jaunuoliu būdamas save lenku laikė. Kokia kalba buvo namuose kalbama?

TRYS KARTOS: vidury — Kudirkos jauniausioji sesuo Emilija Lietuvninkienė, dešinėje — jos duktė Marija Lipčienė, kairėje — jos duktė Nijolė Lipčiūtė.

THREE GENERATIONS of Mrs. E. LIETUVNINKIENĖ, sister of the late Dr. V. Kudirka.

— Šeimoje niekas lenkiškai nemokėjo. Kalbėdavome tik lietuviškai.

— Koks Jūsų brolio daktaro Vinco Kudirkos paveikslas yra išlikęs Jūsų atmintyje?

— Iš vyresniųjų brolių ir seserų žinojau Vinčą buvus linksmą, gyvą, mėgusį pašposauti, pašokti, padainuoti. Tačiau aš jo jauno ir linksmo jau nebemačiau... Atsimenu, kada švogeri, Katrės (Uršulės) vyras parsivežė jį iš Kalvarijos kalėjimo. "Nu, švogeri, gerai mane vežei. Neaplenkei nė vienos duobės, nė vieno akmenėlio", pasakė Vincas tada, bandydamas juokauti. Buvo matyti, kad jis kiekvieną kelio duobutę jautė. Toks išgeltęs, sudžiuvęs, sumenkęs atrodė...

— Ar atsimenate, kaip jūs, vaikai, tada jausdavotės brolio atžvilgiu: ar jį mylėjot, ar gerbėt, ar bijojot? Galgi jis kokių dovanų parvažiuodamas parveždavo?

— Parveždavo. Atsimenu kartą mudviem su broliu Jonu parvežė po tokią gražią dėžutę pieštukams susidėti. Nė vienas mokykloje tokių neturėjo. Labai džiaugėmės ir džiavomės.

... Mes prie jo nediršdavome... Atrodė toks didelis žmogus, daktaras! O dar lignonis... Pasišaukdavo ir mus kada nors pašnekint, tačiau kažkaip nejauku nei žiūrėt būdavo, nes jis jau vos beprašnekėjo... Vieną kartą, atsimenu, Jonieška ir sako jam: "Esi silpnas. Gal reikėtų kunigą pašaukti?" O jis: "Apie tai nesirūpink. Aš žinau pats, kada mirsiu ir ką pasišauksiu. Nebijok. Mane palaidos kaip ir visus žmones. Manęs į grabkrantį (griovį) neužkas..."

O būdavo labai jautrus. Kada, vos po tėvo laidotuvių, Jonieška nuvažiavo į Naumiestį sergančio Vinco aplankyti, sugrįžus pasakojo, kad brolio pirmieji žodžiai buvę: "Žinau, ko tu atvažiavai. Pasakysi, kad tėvas mirė" — "O iš kur tu žinai?" paklaususi ji. — "Mano laikrodinis buvo penkiom minutėm sustojęs", atsakęs Vincas.

— Ar Vincui namuose esant neatvažiuodavo kokie nors jo draugai pasisvečiuoti? Ką jie kalbėdavo?

— Atvažiuodavo. Geriausiai atsi-

menu dr. Joną Šliupą ir Lozoraitį. Jie juokaudavo, baikaudavo, prausdami viens kitą vandeniu apšaudavo. Prie mūsų apie jokių savo slaptus darbus Lietuvai jie nekalbėdavo. Žinojau, kad Vincas yra žandarų sekamas ir gaudomas. Žinojau, kad jis rašo. Namuose iš lietuviškų raštų tematydavau tik maldaknyges ir kalendorius. Ir tuos nuo mūsų, vaikų, slėpdavo.

— Ar Jums teko brolio parašytas dainas, ar himną, dar caro vergijos laikais dainuoti?

— "Lietuva, tėvyne mūsų" dainavau jau 1908 metais. Tada kun. Tomas Žilinskas ruošė vakarėlį ir vargonininkas Komaruskas mus choristus mokino tą giesmę. Žinojau, kad brolio parašyta, ir labai malonu buvo tai žinoti... Tik porą kartų teteko tą giesmę sugiedoti. Paskui rusai uždraudė.

— Ar aplankydavot brolio kapą? Kaip jautėtės, kada Lietuva pasidarė nepriklausoma?

— Vinco kapo aplankyti nuvažiuodavau kasmet, kada Naumiestyje būdavo šv. Petro atlaidai. Kai

EMILIJA KUDIRKAITĖ, jauniausia Dr. Vinco Kudirkos sesuo, savo jaunose dienose.

MISS E. KUDIRKAITĖ, the youngest sister of the late Dr. V. K. in her early age.

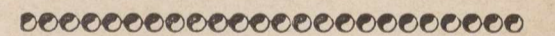
Lietuva išsilaisvino, gerai suprato, ko Vincas siekė, dėl ko dirbo ir sveikatą aukojo. Tik gaila, kad jo nėra, kad jis negali savo darbo vaisiais pasidžiaugti...

Šis malonus pašnekesys vyko Emilijos Lietuvninkienės dukters Uršulės Lipčienės bute, taigi jame dalyvavo ir pati šeiminkė. Ji papasakojo irgi buvusi toje klėtėlėje, kurioje mirė daktaras Vincas Kudirka. Kambarėlis visai mažiukas. Du maži langučiai, o vietos tik staliukai ir lovai pastatyti.

Uršulės Lipčienės duktė Nijolė sąmoninga ir šauni lietuvaitė, Illinois universitetą bebaigianti studentė ir lietuviškuose bei amerikiečiųškuose parengimuose pasižymėjusi balerina. (Baleto studijas turėjusi nutraukti, nes jos gana brangiai kaštuojančios).

Amerikos Balso atstovas, tuo metu atvažiavęs iš Europos ir sveičiavęs Čikagoje Vytautas Dambra pasikalbėjimą užrašė magnetinė juoston, žadėdamas pirma proga pertransliuoti jį į pavergtą Lietuvą. ata

ŠIS "LIETUVIŲ DIENŲ" NUMERIS YRA ŠIAIS METAIS PASKUTINIS. NEUŽMIRŠKIT ATNAUJINTI PRENUMERATĄ NAUJIEMS METAMS. □

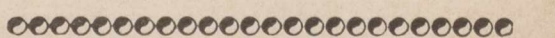

Linksmų Kalėdų švenčių ir Laimingų Naujų Metų visiems pažįstamiems ir šio laikraščio leidėjams, rašytojams bei skaitytojams

J. IR O. GINKAI
ir sūnus su žmona

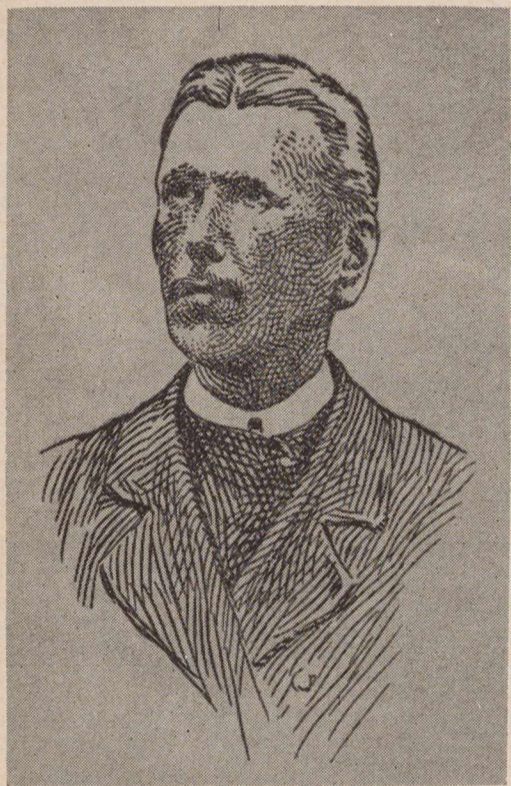
495 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 4-7142

Seniausia lietuviška saldinių prekybos ir Rūtos saldainiai

EMILIJOS KUDIRKAITĖS LIETUVNINKIENĖ DUKTERYS IR JI PATI. Iš kairės į dešinę: Uršulė, Agnė, Marija (Lipčienė); dešinėje Emilija Lietuvninkienė. Nuotrauka daryta 1934 metų gruodžio mėnesy.
MRS. E. KUDIRKAITĖ-LIETUVNINKIENĖ with her daughters in 1934.

LIETUVOS ORO PAŠTO ŽENKLAS su Vinco Kudirka, išleistas lietuvių rašytojų serijoje. Piešė dail. A. Žmuidzinavičius. (Iš A. Bernoto pašto ženklų rinkinio).
A LITHUANIAN AIR MAIL postage stamp with a picture of Dr. V. Kudirka.

♦ **MOTIEJUS KUDIRKA**, Vinco Kudirkos tėvas.

MOTIEJUS KUDIRKA, father of Dr. Vincas Kudirka.

DR. VINCO KUDIRKOS 100 METŲ GIMIMO SUKAKTIES minėjimo Komitetas Chicagoje. Iš kairės: inž. Donatas Bielskus, rašyt. M. Katiliškis, Alicija Rugytė, Zigmas Dailidka, pirm., kun. dr. Antanas Juška, vicepirm. Algirdas T. Antanaitis ir Teodoras Blinstrubas, vicepirm. Nuotraukoje trūksta P. Dirčio ir L. Narbučio. Foto V. Noreika

MEMBERS of Committee of Chicago to commemorate 100th birthday anniversary of the late Dr. Vincas Kudirka (See translations of his poems on page 23).

VINCAS KUDIRKA Marijampolės gimn. V klasės mokinys, gimnazijos mokinių orkestre, kuriam vadovavo Bujanuskis. J. Gabrys V. K. biografijoje rašo: "Šita mokinių orkestra savam laike buvo labai pagarsėjusi. Ji tankiai darydavo koncertus, kurie labai buvo lankomi. V. Kudirka (pažymėtas kryžiuoku. Red.) šioj orkestroj užėmė labai žymią vietą, jis griežė ant pirmojo smuiko". (Nuotrauka iš V. Kudirkos Raštų I-mo tomo).

THE LATE DR. VINCAS KUDIRKA, while in high school, was one of the school's orchestra players (marked with x).

PAMINKLAS VINCUI KUDIRKAI Kudirkos Naumiestyje, pastatytas Nepriklausomos Lietuvos metais. (JAV-se Kudirkai paminklas — biustas ant aukšto pėdestalo pastatytas Clevelende, tautų parko lietuvių darželyje. Žiūr. šio LD nr. 23 psl.).

THE MONUMENT of Dr. V. KUDIRKA in the city of Kudirkos Naumiestis, Lithuania.

IŠ "VINCO KUDIRKOS" vaidinimo Omahoje, 1958 spalio 18. Baliaus scena. Iš kairės: Česka, Baluckų sūnus — D. Mickevičius, Rylosujevas, žandarų kpt. — Pr. Kovas, Bevardis, studentas — St. Radžiūnas, Valerija — J. Povilaitienė, Bronislovas Leonavičius — M. Kavaliuskas, Elvyra — P. Cicėnienė, Stanislovas Leonavičius — J. Kantavičius.

K. Inčičios "Vincą Kudirką", A. Gustaičio atkurta, režisavo G. Velička; jis vaidino knygnešį Antanėlį; Vincą Kudirką vaidino Vyta. Sedaravičius. Foto K. L. Musteikis

A SCENE from a stage play "Vincas Kudirka, staged in Omaha, Nebr., on Oct. 18.

LIETUVOS KELIU

VINCO KUDIRKOS ATSIVERTIMAS — BYLA DĖL TARIAMO PRIKLAUSYMO "PROLETARIAT" KUOPELEI — PO DEŠIMTIES METŲ PIRMASIS VINCO KUDIRKOS SUSITIKIMAS SU TĖVU

ALEKSANDRAS MERKELIS, Great Neck, N. Y.

VINCO KUDIRKOS Varšuvoje studentavimo laikais smarkiau pradeda reikštis proletariatas su savo socialistine pasaulėžiūra ir kovos šūkišiais, nukreiptais prieš caristinį režimą. Lenkijos proletariato vadovybės eilėse buvo ne tik buržuazinio elemento, bet ir kilmingųjų bajoraičių, kuriuos ten traukė bekompromisinė kova prieš Lenkiją pavergusį Rusijos carą ir jo nekenčiamą režimą. Materializmas ir socializmas studentų tarpe madingi mokslai. Kas juos neigia, tas trukdą visuomeninę pažangą, tas esąs reakcionierius, atžagareivis.

Varšuvos universiteto studentas Vincas Kudirka taip pat negalėjo išvengti materializmo bei socializmo pagundų. Domėjosi materialistine pasaulėžiūra, nors materialistu niekad nebuvo, simpatizavo kiek socialistams, ir tos simpatijos jam brangiai atsiėjo. Per savo studijų draugą, medicinos studentą Gabrielių Oleškevičių, ūkininkaitį, kilusį iš Naujininkų kaimo, Kalvarijos apskrities, suėjo į artimesnius san-

Vincas, Motiejaus sūnus, Kudirka, gimęs 1858 m. Paežeriuose, Suvalkų gubernijos, Vilkaviškio apskrities, valstietis, katalikas, lietuvis, mokėsi Marijampolės gimnazijoje ir dabar studijuoja Varšuvos universiteto medicinos fakultete ketvirtame kurse, nevedęs, dar netardytas.

Kadangi, remiantis slapta surinktomis žiniomis pasirodė, kad V. Kudirka turėjo ryšį su Juozu Razumaičiu ir rugpiūčio 29 d. gavo iš jo raštelį, kuriame buvo prašyta atsiųsti perrašytąją Markso veikalo dalį, tai pas Kudirką 1885 m. rugsėjo 18 d. nakčia buvo padaryta krata, rastas laiškelis, jį perspėjantis apie kratą, su parašu "Jeden z kolegow" (vienas iš draugų). Tuo remiantis V. Kudirka buvo patrauktas šioje byloje, kaip kaltinamasis. 1885 m. rugsėjo 27 d. klausinėjamas pasiaiškino, kad kartą vienas jo draugų Gabrielius Oleškevičius, žinodamas jį gražiai rašant, kreipėsi į jį, prašydamas chemišku rašalu perrašyti sutrumpintą Markso "Kapitalą" hektografavimui. Kudirka sutikęs ir prašęs jam duoti hektografuotąjį pavyzdį, kad žinotų, kaip rašyti, iš viso jis perrašė tik 16 puslapių ir perrašytąją dalį nusiuntė Oleškevičiui; jam perrašinėjant, atėidavo Razumeičikas ir kai ką tekste pataisydavo; prie šio, kas pasakyta, Kudirka dar pastebėjo, kad jis tikrai nežinojo, kuriam tikslui hektografuojamas jo perrašomas rankraštis, bet iš jo populiarios kalbos spėjo, kad jis skiriamas platinti.

Dėl rasto pas jį rašteliu, perspėjančio apie kratą, Kudirka paaiškino, kad jis buvo dėl juokų parašytas balandžio pirmajai (prima Aprilis) Anielės Artychovyčiūtės, buto šeimininkės dukters. Šitą Kudirkos tvirtinimą patvirtino tardomi, ir kaltinamasis Oleškevičius ir liudininkė A. Artychovyčiūtė, paaiškindama, kad minimas raštelis jos buvo parašytas dėl juokų.

Visa tai, kas viršum išdėstyta, neleidžia pripažinti Kudirkos kalto priklausius "Proletariat" kuopai, bet patvirtina, kad jis, pasižindamas su kai kuriais jos nariais, kai kame jiems padėdavo. Ir dėl to turėjo suprasti dalyvaujantis veikime, nukreiptame prieš įstatymus.

Tardymo duomenys neleido Vincą Kudirką apkaltinti priklausius Lenkų Socialistų Partijos Proletariat kuopelei, tik jis buvo pripažintas pasižįstančiu su kai kuriais jos nariais, kai ką jiems padedančiu ir galėjusiu suprasti dalyvaujančiu priešįstatyminiame veikime. Dėl stokos kaltinamosios medžiagos Vincas Kudirka po dviejų mėnesių iš Varšuvos citadelės (kalėjimo) buvo paleistas, bet užtat pašalintas iš universiteto.

Jo nelaimės draugų likimas buvo daug skaudesnis. J. Razumeičikas, gatvėje jį suimant, bėgo, žandarų buvo pačiuptas, žiauriai sumuštąs ir Varšuvos citadelėje mirė. Jo motina buvo ištremta į Rytų Rusiją, o sesuo į Sibirą, kur jos abi ir mirė. G. Oleškevičius trejus metus iškalėjo Varšuvos citadelėje, bekalėda-

PABAIGA IŠ LD NR. 9 tykius su slapta Lenkų Socialistų Partijos "Proletariat" kuopele. Šios kuopelės narys Juozas Razumeičikas, kilimo rusas, paprašė Vincą Kudirką hektografavimui perrašyti dalį Markso "Kapitalo". 1885 m. J. Razumeičikas parašė Vincui Kudirkai raštelį, kad jis atsiųstų perrašytąją Markso "Kapitalo" dalį. Tų pat metų rugsėjo 18 d. nakčia pas Vincą Kudirką žandarai padarė kratą, kurios metu rado raštelį su parašu "Jeden z kolegow", išpėjančią apie kratą. Tuo remiantis Vincas Kudirka buvo suimtas ir apkaltintas priklausęs slapta socialistų organizacijai. Taip pat buvo suimti G. Oleškevičius, J. Razumeičikas ir kiti. Juos visus įdavė Razumeičiko motinos iš pasigėllėjimo priglaustas "proletaras", kurio iš tikrųjų būta rusų žandarų šnipu.

"Materialy dla politič-revoliucionnago dvizenija v čarstve Polskom za 1877-85 g. Varšava t. w. st. 88 išspausdintas Vincą Kudirkos kvotos protokolas, kurį lietuviškai išverstą čia spausdiname:

mas susirgo kaulų džiova, ir 1907 m. Zakopanėje mirė.

* * *

VINCAS KUDIRKA astenikas, iš silpnasveikatės motinos paveldėjęs leptozominę kūno sudėtį: aukštokas, lieknas, siaurų pečių, įdubios krūtinės ir ilgų lieknų rankų ir kojų, liesas, sverias mažiau normalaus svorio. Jo išvaizda sakytė sakė, kad tai ne artojaus ir šienpiūvio esama, skirta ne sunkiai dirbti, bet būti baltarankiu. Astenikas Vincas Kudirka savo temperamentu buvo cholericas: greit įsiliepsnojęs ir staigus, karštas ir atkaklus, kritiškas bet kuriam autoritetui ir savarankus, nejausmingas ir pašaipus. Bet kai cholericas Vincas Kudirka susižavėjo tuo, kas

jo širdį patraukė ir protą palenkė, jis tam liko ištikimas ir kilnus, pasiryžęs ir narsus, siekiamajam tikslui save paaukojęs ligi paskutinio kraujo lašo. Tai siekiamąjo idealo ir pareigos didvyris. Toks buvo Vincas Kudirka, tas gal būt, pats didžiausias cholericas, kurį Lietuvus žemė kada nors mums yra davusi.

Asteniškumas ir choleriškumas — trapus derinys: silpnam kūnui veržli ir didinga siela per sunki našta, ir dažnai jis be laiko palūžta. Taip atsitiko ir su Vincui Kudirkai. Jo gyvenimas Varšuvoje buvo sunkus. Studijos ir darbas pragyvenimui jo silpnai sveikatai buvo sunki našta, kurią jis kantriai nešė, nes ne jo charakteriui tiesti ranką sau pagalbos prašant. Per ketverius studijų metus ir nuolatinio pragyvenimui darbo metus jo sveikata gerokai pašlijo, o Varšuvos citadelė ją dar labiau pašlėdino: ten jis susirgo džiova.

Išėjus iš kalėjimo, prieš akis neaiški ateitis ir sunkios materialinės gyvenimo sąlygos. Ieškodamas būdų grįžti į universitetą, Vincas Kudirka palieka gyventi Varšuvoje. Verčiasi kaip įmanydamas. Gyvena iš privačių pamokų ir atsitiktinių uždarbių. Su lietuviu Paulausku sudaro kvartetą, ir grieždami uždarbiauja.

Buvusio Imperatoriško Varšuvos universiteto Medicinos Fakulteto 4-jo kurso studento

VISŲ ŽEMIAUSIAS PRAŠYMAS.

Jūsų Imperatoriškoji Didybe, Visų maloningiausias Monarche!

1885 m. rugsėjo 18 d. aš buvau areštuotas Varšuvoje ir kaltinamas už priklausymą slapta draugijai. Mano kaltė, kad aš, pažįstamo draugo prašomas, perrašiau kelis lapus cenzūros draudžiamo rašto, nenumanydamas to peržengiančio įstatymus suvartojimo, kuriam perrašytasis mano raštas buvo skiriamas. 18-kai dienų praėjus, t. y. spalio 1 d., aš buvau paliuosuotas, įnešus užstatą. Šių metų gegužės mėnesį įvyko paskelbimas nuosprendžio, kuriuo man paskaityta pabaudon areštas per tardymą. Norint aš po arešto taisyklėms studentams vaduodamasis, per du metus klausiau lekcijų, bet nebuvo prileistas prie egzaminų, o dabar man pareikšta, kad Universiteto Tarybos nutarimu, aš pašalintas dviem metams iš studentų skaičiaus ir atimta man teisė įstoti į kitą mokyklą. Tuo būdu visiškai bergždžiai pameddamas 4 metus, aš išdrįstu kreiptis į JŪSŲ IMPERATORIŠKOS DIDYBĖS Maloningumą ir visų nužemintai prašyt: žvilgtert MALONINGA AKIA (visa pabraukta originale. V. K.) jį mano nusikaltimą, kurį aš padariau dėl savo nepatyrimo ir lengvatikėjimiškumo, įsakyt sugrąžint mane į studentų skaičių be jokio termino apribavimo, duot man galimybės pabaigt universitetą ir tolimesne savo tarnyba įrodyt, kad aš buvau vertas tos malonės.

JŪSŲ IMPERATORIŠKOS DIDYBĖS

Ištikimas valdinys

Vincas Kudirka.

(Šis Vincą Kudirkos prašymas carui paimtas iš Vincą Kapsuko straipsnio "Iš Vincą Kudirkos biografijos", "Kibirkštis", SSSR, 1924 m. Nr. 2. Čia jis duotas toks, koks yra Vincą Kapsuko išverstas iš rusų kalbos).

Vincą Kudirkos žygis buvo sėkmingas: po kelių dienų jam buvo pranešta, kad "Jo Imperatoriškos Didybės" malonė jam leidžianti grįžti į universitetą baigti mokslo ir būti naudingą "Didžiajai Močiutei Rusijai". Formalumo dėliai reikalingas dar buvo žandarų viršininko pažymėjimas, kurį jis lengvai gavo. Įsidėjęs į kišenę pažymėjimą, mandagiai atsisveikindamas su žandarų viršininku Vincas Kudirka jam šypsodamas sako:

— Aš noriu Jums paslaptį pasakyti.

— Kokią? — suklyso už stalo žandarų viršininkas su papirusu dantyse, kaire ranka parėmęs smakrą.

— Žinokit, kad aš visai nekaltas buvau, ir jūs mane visai be reikalo tardėt, — sako Vincas Kudirka, žiūrėdamas jam į akis.

— Nekalbėkite, jaunuoli, mes žinom, kad ir jūsų nosis pūkuota

Bet gi tuo metu Vincui Kudirkai svarbiausias dalykas, kuriuo nors būdu grįžti į universitetą. Ką jis veiks nebaigęs universiteto? Dirbti kur įstaigos raštinėje ar mokyti dvarininkų vaikus — nevilioją darbai. Pagaliau, nebaigęs universiteto, neįsigijęs diplomo, negalės savarankiškai gyventi Lietuvoje ir dirbti savo tautai. Šimtus projektų Vincas Kudirka apsvarstė, kaip vėl grįžti į universitetą. Daug kartų varstė duris įvairių įstaigų, bet viskas veltui: kelio grįžti į universitetą, atrodo, jau nebėra.

1887 m. Varšuvoje laukiamas atsilankant Rusijos caras Aleksandras III-sis. Vincui Kudirkai į galvą šauna drąsi mintis — kreiptis su prašymu į jį: o gal pavyks?

Carui važiuojant Varšuvos gatvėmis, jų abi pusės taip tankiai apstatytos carui ištikimos ir budrios policijos, žandarų ir šnipų, jog, rodos, ir uodas pro juos negalėtų pralįsti. Tik staiga pro jų tarpą lekia kaip kulka vikrus vyrukas ir kašką meta į caro karietą. Persigandę žandarai jį čiumpa, bet tuoj palengvėjusia širdimi paleidžia: jis į caro karietą metė ne bombą, bet voką su prašymu. Tai buvo Vincas Kudirka. Jis darė paskutinį žygį grįžti į universitetą — nuolankiai prašo reakcionierių carą į jį priimamas:

(Negovorite, molodj čeloviek, my znajem, čto i vaše rylo v puchu) — galvą linguodamas sako apviltas žandarų viršininkas. Jis tikrai ne tokios naujienos tikėjęs iš Vincą Kudirkos išgirsti. Juk per tardymą ir piktuojų ir geruoju jis buvo prašomas prisipažinti prie primetamos kaltės: jei prisipažinsias ir bausmė būsianti švelensnė. Tačiau Vincas Kudirka buvo kietas, tvirtas ir nepajudinamas, kaip jūros pakrančių uola, amžiais skalaujama bangų, ir vis išliekanti tokia pat. Kaip jis gali prisipažinti prie nusikaltimo, kurio jis nepadarė!.. Pagaliau, jei jis ir būtų priklausęs "Proletarijato" kuopelei ir kovojęs už socializmo reikalus, argi jis prisipažintų ir ar gąsdinimai bei grasinimai jį atbaidytų nuo siekiamąjo tikslo?

Dabar gi jam nebuvo jokio reikalo siekti kankinio vainiko, ypač dėl idėjų, kurios jam visai svetimos ir dėl kurių jis nepasiryžęs kovoti ir aukotis.

* * *

PASTARIEJI PENKERI metai Vincui Kudirkai buvo gausūs stipriais

išgyvenimais, giliai įsivėrusiais į jo neramią sielą. Per tą laiką jam teko daug vargti ir kentėti. Iš pagrindų pakito pažiūros, ir savo charakteriu neliko toks pat, kaip seniau. Tapo tylesnis, švelnesnis, labiau susimąstęs, vis dažniau ir dažniau paguodos ir jaudrintiems jausmams ramybės ieškodamas muzikoj.

Atsilankius Zapyšky ir klebonas Jurgis Kolyta pastebėjo tas Vinco Kudirkos kai kurias būdo atmainas, ir jam kilo ganytojiška mintis: sūnų sutaikinti su tėvu, juoba, kad tėvas visą laiką domėjosi sūnumi ir gaudyte gaudė kiekvieną žinėlę apie sūnų. Ne viena jų pasiekdavo tėvo ausis, bet visos jos nebuvo tokios, kad jo išdidžią tėvišką širdį džiugintų, joje pasididžiavimą savo sūnumi keltų. Ir iš tų žinių jis nebesusigaudė, kur čia esame teisybės, o kur melo.

Vinco Kudirkos sesuo Jonieška Grigaitienė girdėjęs pasakojant studentą Juozą Kauką, kad Vincas Lenkijoje mokęs vieną turtingo grafo dukterį. Ši karštai pamilus Vinčą, bet tėvai, o ypač motina nė girdėti nenorėjus apie jų vedybas. Kaip gi dabar čia, sako, leisi savo dukterį už muziko. Grafaitė tiek buvus pamilus Vinčą, jog be jo negalėjus gyventi. Vieną kartą grafaitė iškvietus Vincą pajodinėti, ir jo akivaizdoje iš sielvarto nusišovus.

Kiek čia tiesos, kas begali pasakyti po tiek metų. Sunku čia ką teigti ar neigti. Greičiausia šis romantiškas nutykis paties Juozo Kaupo prasimanytas ambicingajam Motiejui Kudirkai paerzinti:

— Žiūrėk, Motiejau, kokį pasisekimą turi tavo nekenčiamas sūnus: dėl jo net grafaitės žudosi, o tu nenori jo net matyti.

— Važiuojam, Vincai, tavo tėvuko aplankyti, — vieną vasaros popietį sako kun. Jurgis Kolyta.

— O gal jau ir reiktų. Jei jau nusilenkia tėveliui carui, tai kodėl nelinktelėti galvos ir savam tėvui.

— Girdėjau, Vincai, apie tavo šį drąsų žygį.

— Kokia čia drąsa. Jei būčiau į to tirono karietą ne malonės prašymą, bet bombą sviedęs, tai būtų drąsa. O dabar!

— Tai būtų nekrikščioniška: penktas Dievo įsakymas liepia nežudyti.

— Ir neišmintinga, klebone. Vieną tironą nužudžius, kitas rėplioja į jo sostą ir dar žiauriau žmones plukdo kraujuje. Tik išaugus jėga lygi tirono galiai jį, kaip kokį šliužą, sutrėkš, ir jo tvarką nušluos. Dviems galioms po vienu stogu per ankšta. Rusijos carų praliejamas nekaltų žmonių kraujas šaukiasi dangaus keršto, ir jo valanda kada nors išmuš.

— Teisybė, Vincai.

— Jei aš tikėčiau socialistų skelbiamoms idėjoms ir kovoje laikyčiaus jų taktikos, tai tikriausiai aš į caro karietą būčiau metęs jį į skutus draskančią bombą, bet ne savo nuolankų malonės prašymą. Bet aš lietuvis: Lietuvai reikia mano dvasios ir darbų, bet ne lavono, tegu ir kankinio.

— Taip, taip, Vincai, išmintingai šneki.

— Su nuožmiu priešu galime kovoti samsoniškai ir dovydiškai. Savo klastingos žmonos išduotas pilistinams Samsonas su išdurtomis akimis ir nukirptais plaukais buvo uždarytas į požemį. Kai draug su plaukais ataugo ir jo galia, jis sujudinęs požemio stulpus sugriovė rūmus, palaidodamas po jais savo priešus pilistiničius ir pats save. O piemenukas Dovydas taikliai iš laidynės paleistu akmeniu paklojo milžiną Galijotą.

Betgi kaip kitaip galėjo atkeršyti vargšas aklas Samsonas?

— Reikėjo laukti, kol ataks. Akla, kad ir milžiniška jėga, naikindama priešą ir pati žūva. Maža jėga su šviesiomis, toli įmatančiomis akimis ir taiklia ranka ir stipriausią priešą paguldo po savo kojomis. Mūsų tauta maža ir silpna, ir jai reikia kuo daugiausia šviesos, šviesos ir taiklios rankos; tobuliausio savo jėgų išplėtojimo. Tuomet ji nežus, ir joks priešas jai nebebus bausis.

— Na, jau laikas, Vincai, ir keilionei.

— Gerai, klebone. Miela malonu sėsti ir savųjų vežimą. Jau dukart buvau pataikęs į svetimųjų.

Važiavo juodu į Paežerius tylėdami. Kun. Jurgis Kolyta galvoja apie buvusį pokalbį, Vincas — apie tėviškę, kurios tiek daug metų nematė ir dabar kiekvienu žingsniu prie jos artėjo.

Po dešimties metų Vincas Kudirka pirmą kartą peržengė savo gimtųjų namų slenkstį. Tėvui grįžo sūnus palaidūnas, broliams sesutėms mylimas ir niekad nepamirštamasis brolelis...

Su tėvu pasisveikino šalta, pakratydami viens antram dešines, su kitais namiškiais išsibučiavo išsimylavo.

Jonieškos Kudirkienės pakviesti sėdo už gausiai apkrauto vaišių stalo. Tėvas ir sūnus tylūs, vienas su antru nekalba. Atrodo, pyktis dar neatslūgęs. Laikas slenka pamažu ir nuobodžiai. Kun. Jurgis Kolyta su Motiejum pradeda kalbėti apie ūkio reikalus, bet ir jų kalba nesimezga.

— Jau laikas ir namo, — sako kunigas Jurgis Kolyta.

— Gal Vincas pas mus paviešėtų? — kreipiasi Motiejus į sūnų.

— Aš važiuosiu su klebonu, — atsako jam Vincas, tiesdamas atsiveikinti ranką.

Sesutė Jonieška, tai matydama, pradeda graudžiai verksti.

— Jonuškut, kas tau, ko raudoji? — klausia Vincas apsikabinęs savo mylimąją sesutę.

— Kaip aš neverksiu, kad tu vis neparvažiuoji. Dabar išvažiuos, ir mes tavęs daugiau nebepamatysim, — kalba susigraudinusi Jonieška.

— Kaip gi aš galiu parvažiuoti, kad tėvas manęs nekenčia, — su širdgėla atsako Vincas.

Motiejus kalbėjos su kunigu Kolyta, bet Vinco žodžius girdėjo. Argi aš dabar toks, dingtelėjo jam per širdį, ir seną tėvą sūnaus žodžiai sugraudino.

— Ką tu, Vincuk, niekus kalbi. Argi aš tavęs nekenčiu? Tu mane niekini, — susigraudinęs aiškina Motiejus.

Vincas nieko tėvui nebeatsako. Atsisveikindami pasibučiuoja, ir tuo, rodos, dešimtį metų trukęs tėvo ir sūnaus pyktis baigiamas.

Atsiūsta paminėti

...**PLB Seimo vadovas.** Seimo darbų ir pareigų programa; koncerto ansambliai ir V. Vaitiekūno, J. Šlepečio, A. Vakselio straipsniai. 64 psl. teksto ir skelbimai.

First Lithuanian International Art Exhibition. Riverside Museum, New York. August 28, Sept. 21, 1958. Liet. Meno parodos katalogas. Iliustruotas. 34 psl.

Baltimorės Lietuvos Tautiško Knygyno **Auksinis Jubiliejus.** 1908—1958. Knygyno istorija, minėjimo programa ir skelbimai. 12 psl.

KNYGOS IR AUTORIAI

AUKLĖJIMO FUNKCIJA IR JOS KITIMAS

Auklėjimas *) yra laikomas šeimoms, mokyklos, Bažnyčios ir valstybės funkcija, nes kiekvienai jų tenka tam tikra atsakingumo dalis už jaunimo auklėjimą.

Kol tauta pasiekia tam tikrą civilizacijos stadiją, auklėjimas yra beveik tik šeimos funkcija. Iki tol jis yra nediferencijuotas ir beveik visur vienodas. Tačiau, civilizacijai kylant, auklėjimo funkcija tampa sudėtingesnė ir sunkesnė. Auklėjimas diferencijuojasi. Namų auklėjimui papildyti bei pratęsti tėvams į pagalbą ateina speciali auklėjimo institucija. Ji pradžioje pasirodo, kaip šeimos samdinė ir pagelbininkė. Tačiau ilgainiui, besiplėtodama ir pasisavindama vis daugiau auklėjimo funkcijų, mokykla ima mažinti šeimos įtakas vaikui ir kai kuriais kraštutiniaisiais atvejais ima net kovoti su pagrindinėmis šeimos auklėjimo tendencijomis. Labai sudėtinga civilizacija apsunkina šeimos auklėjimą. Ypač tais atvejais, kai kuriuo nors būdu išjungiamas ar sumažinamas religijos auklėjamasis vaidmuo, aplinkos gyvenimo sudėtingumas nustelbia šeimos auklėjamąsias pastangas ir beveik sunaikina šeimos auklėjimą. Perėjęs į mokyklinio planavimo stadiją, įvairių kraštų auklėjimas rodo vis daugiau tendencijos diferencijuotis.

Gyvenimui darantis vis labiau sudėtingam, iškyla visa eilė naujų auklėjimo faktorių — kaip planinagai numatyti bei suorganizuoti ir teigiamai veikiančių, taip ir nenumatyti bei nepageidaujamų ir pasireiškančių destruktiviomis įtakomis. Kur gyvenime yra daugiau priėjusios tradicijos ir kur jo kitimas nėra labai greitas, ten stipresnį balsą turi šeima ir religinės institucijos; ten ir teigiamai ar neigiamai auklėjančių veiksmų bei įtakų atžvilgiu daugiau pasisako tie, kuriems priklauso vaikas. Lyginant su Amerikos gyvenimu, didesnį auklėjamąjį vaidmenį šeima vaidina Europoje. Kur progresuojanti civilizacija gyvenimą keičia labai greitu tempu ir neleidžia išgalėti šeimos tradicijoms, ten padidėja mokyklos atsakingumas, nes jai tenka daugiau apspręsti bei koreguoti visas auklėjamąsias įtakas. Tokia padėtis, atrodo, daugiau charakteringa Amerikai.

Mokyklinis švietimas, įgydamas vis didesnę reikšmę žmogaus likimui, abiejuose kontinentuose yra įgijęs skirtingą pobūdį. Tai paprastai aptariama, kad amerikiečių auklėjimas yra nutolęs nuo Europos, arba, kaip J. L. Mursell (Education for American Democracy, 92 psl.) aptaria, Amerikos auklėjimas susirado savo politiką, daug kuo skirtingą nuo tos, kuri lemia europiečių auklėjimo esmę ir jo kelius. Abiejuose kontinentuose išsivystė skirtingos auklėjimo sistemos su skirtingomis mokyklomis—nuo vaikų darželio iki universiteto. Net ir vaikų darželis, įjungtas į pradžios mokyklos sąstatą. JAV pradžios mokykla nėra tokia pat, kokia yra daugumos V. Europos kraštų mokyklos, nes ten vyrauja kitokia dvasia ir kitaip dirbama. JAV aukštesnioji mokykla yra labai skirtinga nuo europinės gimnazijos arba kitais vardais ten vadinamos aukštesniosios mokyklos, turinčios uždavinį ruošti jaunimą aukštojo mokslo studijoms. Aukštojo mokslo

įstaigos čia taip pat gerokai skirtingos nuo tokių pat europinių — tiek kontinento, tiek ir Anglijos universitetų.

Abiejų kontinentų auklėjimo ekspansija vyksta kiek skirtingomis kryptimis. Skirtingas jų auklėjimo įstaigas atitinka ir skirtinga vidinė auklėjimo struktūra — skirtingas auklėjimo supratimas su skirtingomis žmogų formuojančiomis tendencijomis. Amerika entuziastingai pasinešusi dinamikos, kiti mo ir pažangos keliu, neretai apgalvestauja Europos auklėjimo idėjų statiškumą, jos nerangumą suprasti auklėjimo pažangą ir jos konservatyvų prisirišimą prie praeities vertybių. Europa gi su nepasitikėjimu žiūri į amerikiečių lengvą auklėjimo pagrindų kitimą, į jų nusiteikimą lengvai išsižadėti auklėjimo tradicijų ir praeities vertybių, jei tik jas galima pakeisti naujų eksperimentų galimybėmis ir naujos pažangios ateities vizija.

Tie skirtingumai yra prasidėję tolimesnėje praeityje; jie didėja ir dabar, vienus nuo kitų nutolindami. Galėtų būti lengviau vieniems kitus suprasti, jei mes turėtume kantrybės palyginti tas idėjas bei pažiūras, kuriomis yra pagrįstas vieno ir kito kontinento auklėjimas ir kuriomis jie matuoja savo auklėjimo rezultatus. Juk negalima paneigti vertingumo ir tos sintezės, kuri dažnai atvejais gimsta iš tezės ir antitezės.

*) Žanga iš P. Maldeikio naujo veikalų "Vakarų Europos ir Jungtinių Amerikos Valstybių Auklėjimas". Pedagoginių principų palyginimas. Leidžia Sūduva.

— Baigiamas spausdinti **Kipro Bielinio** atsiminimų pirmasis tomas "Dienojanč". Jis apima autoriaus jaunystę.

— **Liet. Rašytojų Draugijos literatūros premija** keletą metų buvo skiriama visų draugijos narių balsavimu. Nauja L. R. D. valdyba paskelbė premijai skirti vėl sudarysianti komisiją. Šiais, 1958, metais atrodė bus geras tuzinas poezijos, prozos ir dramos veikalų.

— "**Draugo**" romano konkurso komisija paskelbė spaudoje laišką, kad paslapties išlaikymui į teatidarys tik konkursą laimėjusiojo voka; kiti vokai su tikromis pavardėmis ir adresais bus sunaikinti (sudeginti). Šiame romano konkurse kiekvienais metais dalyvauja apie dešimtį autorių. Be premijuotojo, kiekvieną kartą konkurse yra ir daugiau vertų veikalų; jie vėliau taip pat išleidžiami. Tuo būdu konkursas yra gerokai praturtines lietuviškąją naująją beletristiką.

— "Lietuvių Dienų" Leidykla tariasi su vertėju ir daro žygių gauti teisę išleisti šių metų Nobelio premijos laimėtojo **Boriso Pasternako** romaną "**Daktaras Živago**". B. Pasternako veikalas premijavimas sukėlė negirdėtą literatūros pasaulyje audrą. Autorius, gyvenęs sovietų Rusijoje, romano rankraštį išsiuntė į laisvąjį pasaulį, kur jis prieš porą metų išspausdintas itališkai, o dabar jau išverstas į keliolika kitų kalbų. Komunistai prieš autorių sukėlė terorą, — rašytojai jį išmetė iš savo draugijos, pareikalavo, kad būtų atimta pilietybė; spauda, radijas, įvairūs pareigūnai ir net mokyklų vaikai rašytoją keikia šlykščiausiais žodžiais, patys nežinodami už ką (nes romano niekas neskaitė), vien dėl to, kad taip reikalauja partija ir jos bosas. Autorius, priverstas, premijos atsisakė. "Pravda" jau skelbianti ir jo "atgailos" laiškus. Viso laisvojo pasaulio rašytojai, neišskyrus nė komunistų, prieš tokį kūrėjo laisvės terorą bombarduoja sovietus protesto raštais. Šį vieno asmens žygį spauda gretina su Vengrijos revoliucija prieš komunistinę vergiją; ten buvo fizinis pasipriešinimas, čia — dvasinis.

LAURENCE HARVEY, lietuvių kilmės aktorius, Londono Old Vic teatro dalyvis, Shakespeare veikale "Henrikas V" pagrindinėje, karaliaus Henriko rolėje.

LAURENCE HARVEY as king Henry in W. Shakespeare's "Henry V" L. Harvey, born in Lithuania, has worked in the London's famed Old Vic Company. See an interview on this page.

PASIMATYMAS SU LAURENCE HARVEY

Pagarsėjęs britų Old Vic teatro aktorius iš Jonišio

ALGIRDAS GUSTAITIS, Los Angeles, Calif.

Džiaugdamiesi kiekvienu lietuviu ar lietuviu vardą garsinančiu asmeniu pasaulio kultūriname gyvenime, šiuokart stabtelkime ties Laurence Harvey.

Nors Laurence Harvey yra lietuviškos kilmės vyras, tačiau apie jį lietuvių dalis nežino mažai arba visai nieko; gi anglai, vokiečiai ar amerikiečiai — kur kas daugiau.

Paskutiniu metu filmų aktorius Laurence Harvey pagarsėjo kaip Shakespeare kūrinių pagrindinis perteikėjas.

Geriausias Šekspyro personažų vaidintojas

Shakespeare kūrinių "gyvam" visuomenės perteikimui patsai įtakingiausias vienetas šiuo metu yra The Old Vic Company, sutrumpintai Old Vic teatras, išaugęs į geriausią Shakespeare kūrinių klasišką atkūrėją scenoje. (Old Vic yra pravar-džiuotinis vardas: taip liaudis vadino karališkuosius Viktorijos rūmus — Royal Victoria Hall).

Old Vic nemoka didelių algų aktoriams, bet jo puikioje meniškoje vadovybėje talentai gali augti ir pasiekti aukšto vardo. Old Vic lapuo-

se metų eilėje spindi tokie vardai, kaip Sir John Gielgud, Sir Laurence Olivier, Alec Guinness, Vivien

Leight, John Neville ir kt.

Į tuos teatro istorijos lapus, be suminėto senos lietuvių kilmės Sir John Gielgudo, vis ryškiau ima kilti kitas naujas lietuvių kilmės vardas — Laurence Harvey. Tai vyras, kurio vardas jau eina pirmoje eilutėje garsinant Old Vic teatro pastatymus. Jo nuotraukos puošia teatro žurnalus ir teatro lapus dienraščiuose. Visuose biografiniuose rašiniuose pažymima, jog aktorius gimęs Lietuvoje.

"Los Angeles Times" dienraštis spalio 5 d. Teatro skyriuje įdėjo didžiulę Henriko V sceną su vyr. aktorium L. Harvey; rašydamas apie aktorį H. taip išsitarė: "Gimęs Lietuvoje, augęs Afrikoje, atrodo kaip tikras britas...". Old Vic atvykimo į Los Angeles proga nutariau žūt-būt ją išnaudoti.

Sutariam pasimatymą

Kažkas yra pasakęs, kad norėdamas prieiti prie karaliaus, turi susidraugauti su jo virėju. Lengva pasakyti, bet Harvey ne karalius ir neturi savo privataus virėjo. Amerikiečiai, sako, kartais nežino, kurioje gatvėje jie gyvena. O keliaujantis aktorius gyvena ne "ant" tos ar kitos gatvės, bet "ant" menedžerių sudaryto tvarkaraščio.

Prieš vaidinimus, per vaidinimus teatre ar po vaidinimų nē nesikėsink prie aktoriaus prieiti: jis devyniomis durimis uždarytas ir devyniais raktais užrakintas.

Bet kaipgi neprieisi prie savo tautiečio! Ryžausi šauti tiesiausi keliu ir, aplinkiniais keliais susekęs telefoną, paskambinau. Atsiliepė:

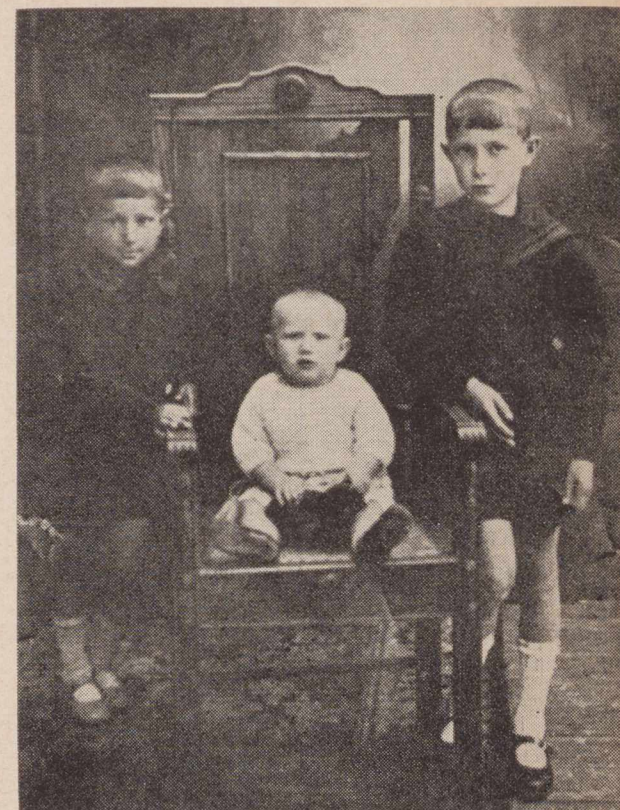
— Laurence Harvey speaking.

Paprašiau pasimatymo. Užsienietiška, ne amerikoniška, spaudai.

— Kaip ilgo?

— Gal 10-ties minučių, jei ilgiau negalima.

Sutiko. Sutarėm laiką ir vietą. Pasitalkinau fotografą, LD žurnalo foto redaktorių Daumantą Čibą.

LADAS SKIKNĖ (dabar Laurence Harvey) pusantrų metų (sėdi dėdėje) gimtajame Jonišky, Lietuvoje, tarp savo brolių: Ilijaus (kairėje) ir Miko (dešinėje).

L. HARVEY, center, with his brothers in Joniškis, Lithuania, when he was one and half years of age.

Lietuviško Laduko istorija

Mes jau Beverly Hills viešbutyje, šauniausiam viešbutyje. Koks buvo Laurence Harvey nustebimas, kad aš "irgi lietuvis"! Supažindinau su lietuviška spauda... Praėjo ir 10 ir 20 minučių. Po pusvalandžio pasikvietė savo žavią žmonelę, kino filmų artistę Margaret Leighton (kuri netrukus pasirodys filme "The Sound and the Fury").

— Mano tėvas buvo grynas lietuvis. Jo pavardė Skiknė. Boris Skiknė. Mano motinos mergautinė pavardė — Elė Zotnikaitė. Taip pat kalbėjo puikiai lietuviškai. Kai buvau šešerių metų (gimęs 1928 m. spalio 1 d.), 1934 metais tėvai emi-

LAURENCE HARVEY didžiuojasi savo žmonai patyręs, kad apie jį duota žinių net dviejuose Lietuvių Enciklopedijos tomuose. L. E. rodo A. Gustaitis, padaręs pasikalbėjimą su šiuo pagarsėjusiu angliškame pasaulyje aktorium iš Lietuvos. Foto D. Čibas

L. HARVEY is proud to learn about his biography in the Lithuanian Encyclopedia, and he is telling his wife, actress Margaret Leighton, right, about it.

gravo į Pietų Afriką... — pasakojo Laurence gražiu anglišku akcentu.

Iš ten Skiknė nuvyko į Angliją, pasuko į vaidybos meną, o filmų ir teatro pasauliui 1947 metais pasirinko Laurence Harvey vardą.

Lietuviškai kalbėti nebeteko, gimtąją kalbą pakeitė angliškai, kurią Ladas-Laurence pasisavino tobulai.

Jo prisiminimai apie Lietuvą migloti, bet šilti, malonūs. Jis žino ir kitus iš Lietuvos kilusius menininkus, kaip Sir John Gielgud, Svetlana Beriozova, Jack Sernas.

Kartais kai kurie ura patriotai į tokius "lietuvius" labai skeptiškai žiūri. Mes džiaugiamės svetimtaučiais lietuvių ir Lietuvos draugais, tat ar ne labiau verta džiaugtis tais, kurie garsą ir garbę įgiję svetur, nesisako esą nei anglai, nei rusai, nei žydai, bet visur žymi savo lietuvišką kilmę? Daug plaukiojančių "tarptautiniuose vandenyse" nebežymi savo tautinės kilmės.

Kritikai giria kaip susitarę

Old Vic teatras savo gastroles Los Angelėje pradėjo W. Shakespearo veikalų "Henrikas V", kur L. Harvey vaidino pagrindinį — karaliaus Henriko Penktojo vaidmenį. Ta proga Vytautas Alseika, vaidinimo žiūrėjęs, apie L. Harvey man taip parašė:

"Nors Harvey kai ko laikomas tipingo brito atstovu, mes pasakytume — tai tipingo lietuvių reprezentavimas britų ir pasaulinėje scenoje bei filme. Jaunas ir kuklus karalius bei karvedys Henrikas Penktasis, atrodo, puikiai sukirptas vaidmuo šiam lietuviškos kilmės aukštai pakopusiam aktorui. Jis savo vietoje ir visiškai įtikinamas, besireikšdamas britų ir prancūzų dvaruose. Kaikuriuose scenose, pvz., pirmasis prancūzų princėsei, gaudant prancūzų k. žodžius, Harvey pasirodė tiesiog žavingai. Jo palinkimas į sentimentumą, labai vietoje nedrąsa — čia dar kartą lietuvių žiūrovą įtikino, kad scenoje matai tik jau ne britų kraujo žmogų. Ir šiaip Harvey sunkoką jaunojo karaliaus vaidmenį išvežė labai gerai."

Vyriausias Kalifornijos dienraštis The Los Angeles Times po premjeros, spalio 7 d. teatro kritikos sk. redaktorius Cecil Smith rašė: "Didybė, koksai yra Shakespeare ir nuostabumas, koksai yra Old Vic junginyje, pereitą naktį Los Angelei davė vieną labiausiai nuostabiai puikių vakarų paskutiniojo laikotarpio atminime. Tai buvo džiugiai jaudinantis jausmas, skriejantis nuo scenos per visą pilnai prikimštą Filharmonijos salę, susirinkusių pasižiūrėti pagarsėjusio pasaulyje aktorių vieneto rodant "Hery V" su Laurence Harvey... Plojimai griausiniškai augo iki didingo bangavimo per visą didžiąją salę, aktorius vis pakartotinai iššaukiant pasirodyti uždangą nuleidus."

Ir toliau — apie L. Harvey: "Net vidun išvelgiantis karalius, besilankantis apie ugnivietes, anoniškai siekiantis ūmumo savo vyruose, Harvey'aus vaidinamas su jaunatviškai nuotykišku užsidegimu, plačiai, tiesiai ir triukšmingai. Ir meilės scenoje, kai dėl kalbos nemokėjimo kovotojas geidžiančiai meilinas, Harvey yra dyvinas (marvellous) — daug pergyvenantis, kuklus, maldaujantis dievybės žodžių prieš prakilnią, paikai besijuokiančią princėse Dench.

Harvey, savaiame aišku, yra žvaigždė pavydėtinoje aukštumoje, (mūsų pabrukta. A. G.), apsuptas

L. HARVEY varto "Lithuania through the Ages" ir džiaugiasi gelėsiąs susipažinti su gimtojo krašto istorija. "O kur Joniškis?" — jis klausia; deja, Joniško vaizdo nėra. L. HARVEY, Lithuanian-English movie actor, glances through a book, "Lithuania through the Ages". "Do you have a picture of the town of Joniškis, where I was born?", was the actor's question. Unfortunately, there was none in that book.

prityrusių artistų pristatant Shakespearą."

"Mirror News" kritikos skyriaus redaktorius tarp kitko rašė:

"Laurence Harvey žavingai vaidina Prince Hal, Anglijos karalių nuo parlamento atidarymo 1414 metais iki savo susižadėjimo su drovia ir koketiška princėse Katerina... Be to, Harvey ištarimas yra puikus ir lengvai suprantamas kiekvienam ką jis sako — to gi aš negalėčiau pasakyti apie kitus teatro dalyvius."

Panašių teatro kritikų pasisakymų galima cituoti daug. Tai rodo, kaip teatralai vertina Laurence Harvey, buvusį Laduką iš Joniško, iš kur kilęs mūsų dailininkas Varnas, kur savo ūkį turėjo dramturgas J. Grušas, kur ilgus metus mokytojavo rašytojas J. Tininis.

Atsisveikinant...

Atsisveikinant su Laurence Harvey, jis reiškė draugiškus linkėjimus lietuviams bendrai ir prašė, jei kada atvykčiau Londonan, iškart pas jį apsistoti. Kad nereiktų klaidžioti, davė savo telefono numerį.

Harvey vaidybą studijavo Royal Academy of Dramatic Art. Pirmą kartą kaip profesionalas pasirodė Konstantino rolėje, veikale "The Seagull". Paskui įstojo į Shakespeare Memorial Theatre Co. Kurį laiką dirbo filmų studijose. Vėliausia filma, kurioje jis dalyvauja, yra The Silent Enemy; netrukus išeis filmas pagal romaną Room at the Top, kur jis turi vyriausią vaidmenį.

Atsisveikinimo taurė... Foto D. Čibas
A FAREWELL TOAST...

KALĖDŲ SVEIKINIMUS SIUNČIA
JONAS VALAITIS IR
ALEKAS VASILIAUSKAS

THE ARLINGTON RESTAURANT

Inc.
Cocktail Lounge — Dining —
Dancing
Hall For All Occasions
Catering
385 Arlington Avenue
at Hale Avenue
BROOKLYN, N. Y.
Phone: TAYlor 7-9842

LIETUVIŠKA DRAUDŲ AGENTŪRA

Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visos kitos apdraudos — asmenims, profesionalams ir biznio įstaigoms. Valstybės patvirtintos kainos.
Agentams ir brokeriams aukščiausi komisai.
AUTOMOBILIŲ FINANSAVIMAS
Bankiniai procentai. Nauji automobiliai 4%, vartoti — 6%.
Veikia Notariatas. Smulkesnei ir nemokamai informacijai gauti skambinkite, rašykite, užeikite

Jonas Kirvaitis
Interstate Insurance Agency
6108 So. Ashland Ave., Chicago 36
Tel. WALbrook 5-5677

Su Kalėdų ir Neujų Metų šventėmis sveikina
Stanley & Marcy Matricks

Owner
FARM FOOD CO.
Mushrooms ● Imported Foods
● Baskets
1804 W. 47th St., Chicago 9, Illinois
YA 7-8393 VI 7-8986

Importers ● Distributors
ANDRULIS MICHIGAN FARM CHEESE

švenčių proga sveikina
D. JURJONAS & CO., Inc.

3251 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.
CA 5-1064

Pasiūlo importuotų iš Europos: Stiklui piauti rėztukų su deimantu, skustuvų, žirklių, kišeninių peilių ir plaukams kirpti mašinelių Solingen fabriko gamybos. Tos prekės tinka pasiųsti giminėms į Lietuvą ir kitur.

Užsakymus pildome paštu.

Su Kalėdų ir Naujų Metų šventėmis sveikina

43rd ST. DRUG STORE

PRESCRIPTION DRUGGIST
K. S. Jonaitis, R. Ph.
2735 W. 43rd St., Chicago, Ill.
Phone VI. 7-9695

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linki

BALTIKA
5805 - 07 So. Western Ave.
Chicagoje.

Didelis pasirinkimas įvairių firmų mažai vartotų automobilių nuo 1951 — 1956 metų.

Kainos prieinamos, lengvos išsimokėjimo sąlygos.

Čia pat vykdomi mašinų pataisymai, o pageidaujantiems keičiame į kitas pigiau nei kur kitur.

Merry Xmas — Happy New Year

NIDA RESTAURANT

Mrs. A. UTINANS, Owner
1401 S. 48th Ct., Cicero, Illinois
OLympic 6-0696

Linksmų Kalėdų švenčių linki

PALANGA Restaurant

MARIJA ir JUOZAS RAČKAI, savininkai.
6918 S. Western Ave., Chicago, Ill.
Tel. GR 6-9490

Daug geriausių Kalėdų linkėjimų

BALYS RADIO

Pardavimas ir pataisymai
Elektriniai reikmenys — Dovanos — Patefono plokštelės — Filmos
2646 W. 71th St., Chicago 29, Ill.
PRospect 8-5374

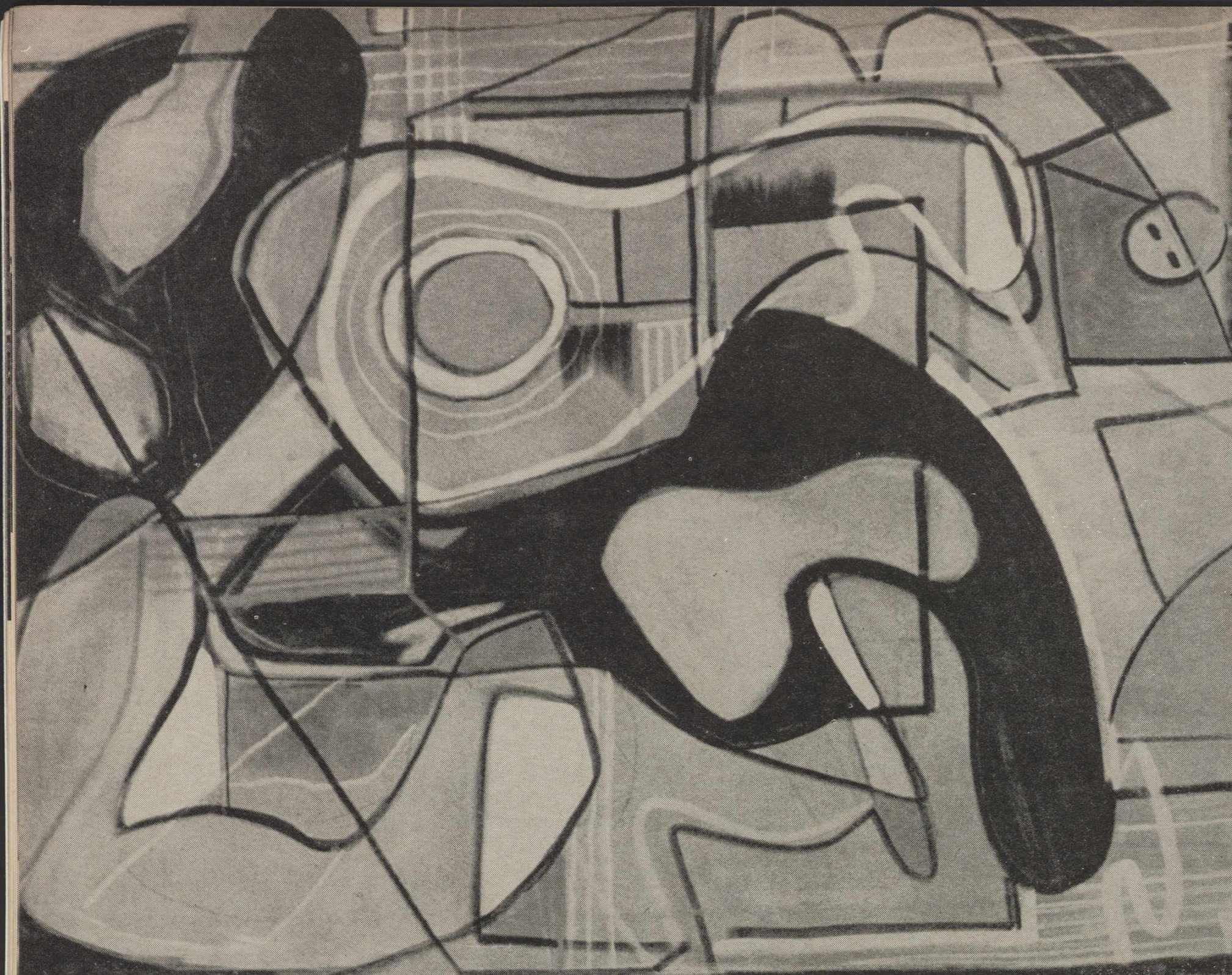
Merry Xmas & Happy New Year!

BRIDGEWATER WORKERS

CO-OPERATIVE ASSOCIATION
42 Spring St., Bridgewater, Mass.
"Best in Styles for Men"

Ralph M. Stitilis
William Pribusauskas, Supt.

Bridgewater Owen 7-6980

JUOZAS BAGDONAS

KOMPOZICIJA, pastelė
Inž. V. Didžiulio nuosavybė (100x70 cm., 1956) A COMPOSITION,

JUOZAS BAGDONAS KERAMIKINĖ FIGŪRA
A CERAMIC FIGURE by Artist J. Bagdonas.

Juozas Bagdonas

JUOZAS BAGDONAS KERAMIKINIS PANNŲ
Matinė majolika
A CERAMIC PANNŲ by Artist J. Bagdonas.

JUOZAS BAGDONAS

P. Trejų nuosavybė
KOMPOZICIJA, aliejus, 65x50, 1958

JUOZAS BAGDONAS

KOMPOZICIJA, aliejus. (60x60, 1958)
COMPOSITION, OIL

JUOZAS BAGDONAS

KERAMIKA. Grupė: vazos ir majolikinė plokštė
GROUP: Vases and majolica board

JUOZAS BAGDONAS pradines meno studijas gavęs Meno Mokykloje, baigė dail. J. Vienažinskio tapybos studiją ir 1933 m. surengė I-ą individualią parodą. Šis tradicinio stiliaus, kurį pats dailininkas nesigina vadinti "cezaniniu", laikotarpis davė ir gražių laimėjimų. 1938 m. rudens dailės parodoje pirmoji Lietuvos Dailės premija paskirta J. Bagdonui už jo figūrinę tapybos kompoziciją jūros tema.

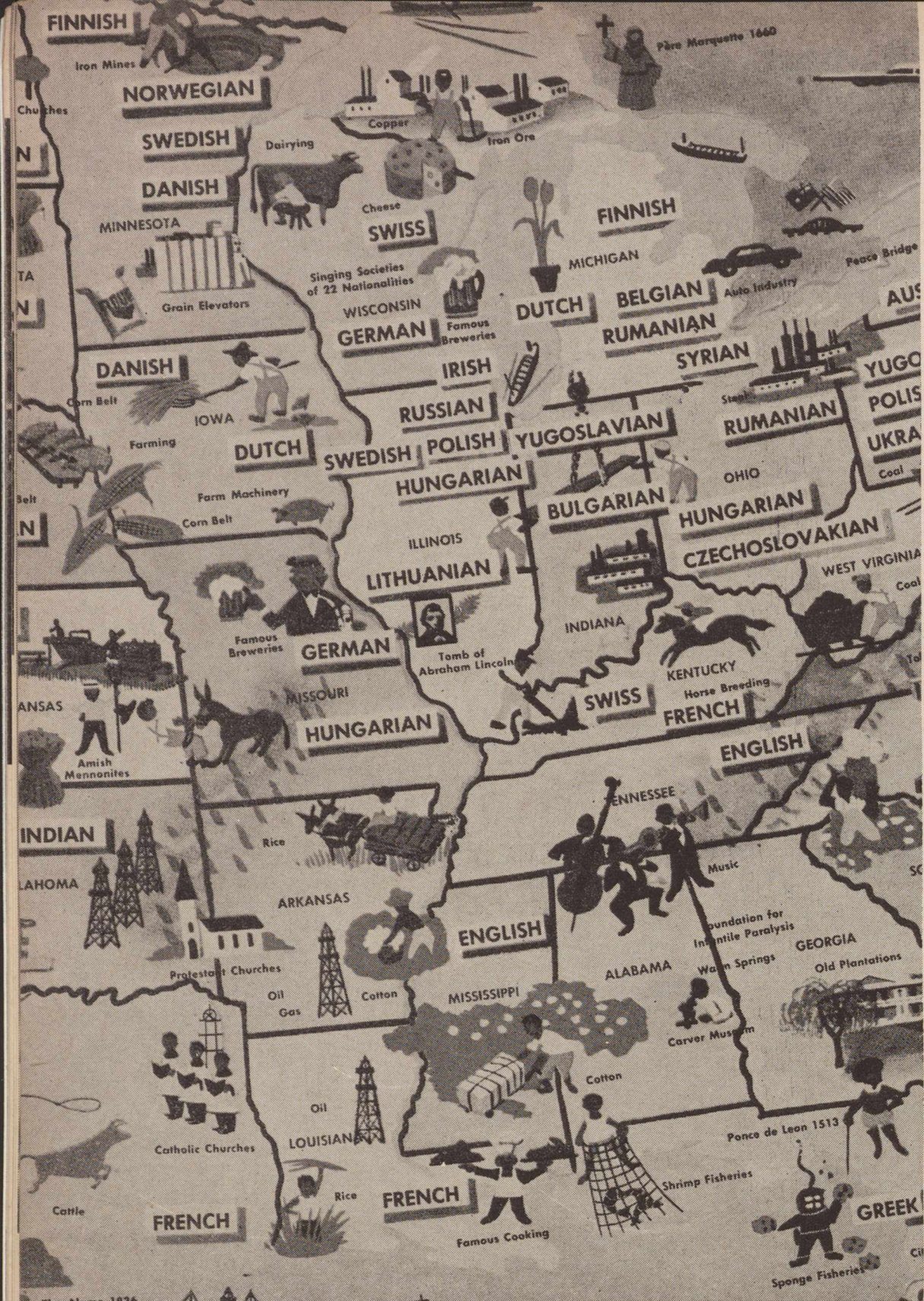
Tačiau kas pažino aną, "cezaninį", Bagdoną su jo ne spalviškai, bet prasmės atžvilgiu "žalių" spalvų koloritu, su liūdais pajūriais, skurdžiais Lietuvos miesteliais, pilkais peizažais, ar mediniais natūrmortais, tas šiandieną netikės savo akimis, matydamas visiškai naują dailininką, dar visai nenuėjusį į abstrakčiojo meno lankas, bet drąsiai atsistojusį pačiam modernistų avangarde, — naują, stilingą, tame stiliuje turintį kažką naujo, šviežio ir originalaus, ko jums nebūs tekę matyti nei pas vieną kitatautį ar lietuvių dailininką.

Bagdonas, iš vitražo "pasiskolinęs" liniją, ją panaudojo paveiklo jungčiai, per paveikslą ji vingiuoja plastiškai ir lengvai, nešdama dvelkimą, kuris spindi gaiviai šviesdamas ir tviskėdamas. O tas nenuilstantis tviskėjimas yra J. Bagdono "išradimas", pasigautas iš keramikinio pobūdžio spalvų, linijų, perėjimų ir šviesos galimybių. Susidomėjęs keramika dar Vokietijoje, daug dirbo dailininkas šioje srityje visą dešimtmetį Kolumbijoje, kur turėjo savo keramikos ir skulptūros dirbtuvę-studiją, duodamas modernios keramikos pradžią Kolumbijoje. (Viena jo studijos mokinių lapkr. 10—gruodis 10 turėjo keramikos ir tapybos parodą Washington Union Panamericana salėse). J. Brz.

ARTIST J. BAGDONAS with his wife in Bogota, Colombia, before he has left for U. S. A.

Dailininkas Juozas Bagdonas su žmona Viktorija, Bogota, Kolumbija, prieš išvykstant į JAV-bes.

LIETUVIAI JUNGTINIŲ AMERIKOS VALSTYBIŲ tautų žemėlapyje, kuris buvo išleistas Pasaulinės parodos Briuselyje proga ir dalinamas parodos lankytojams. Lietuviai čia pažymėti pačioje JAV-bių širdyje, Illinois — Lincolno valstybėje; be abejo, kad čia gyvena didžiausias lietuvių skaičius; tačiau skriauda padaryta, nepažymint lietuvių Pensylvanijos ir Massachusetts vasybėse, kur lietuviai vietomis sudaro ištus miestelius...

AN EXCERPT of a map published by the U. S. government and distributed to visitors at the Brussels U. S. pavilion. The map shows the largest Lithuanian-American communities in the State of Illinois. Americans were proud to list all the nationalities that have contributed so much to the greatness of this country. A relief-map of the Soviet Union which hung in the vestibule of the Russian pavilion, on the contrary, did not even mention the so-called "Soviet Republics" which were incorporated into the Union by force; no mention whatsoever about Lithuania or Lithuanians.

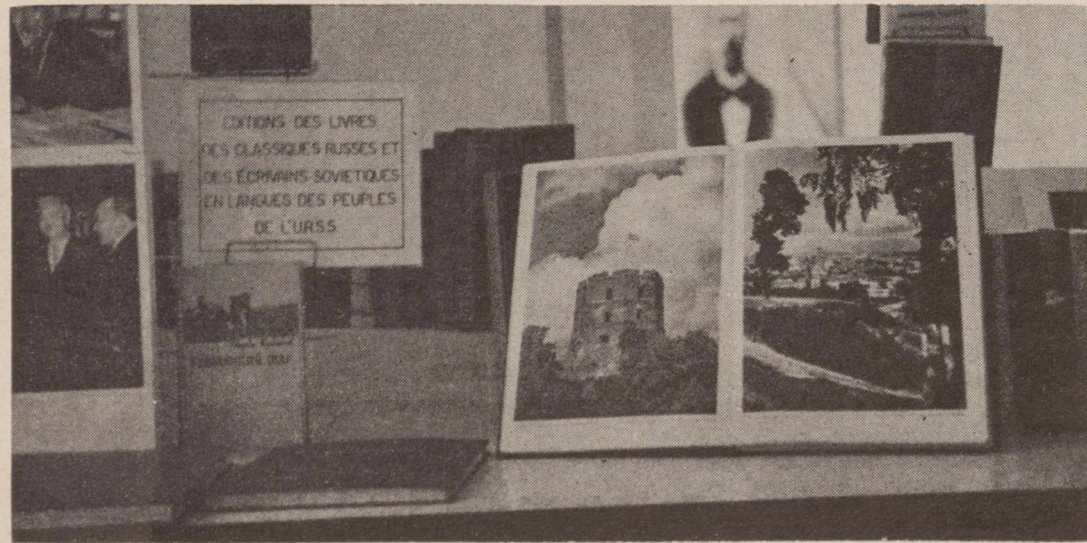
VEIDAI IR VAIZDAI

PASAULINĖJE PARODOJE BRIUSELY

Lietuvos reikia ieškoti kaip aguonos grūdo pelų maiše

J. GIMBUTO FOTO REPORTAŽAS

VILNIAUS ALBUMAS, gerokai apnaudotas egzempliorius (gal lankytojams bevartant?), tarsi iš nesusipratimo atsistojęs tarp "rusų klasikų", kaip skelbia užrašas.

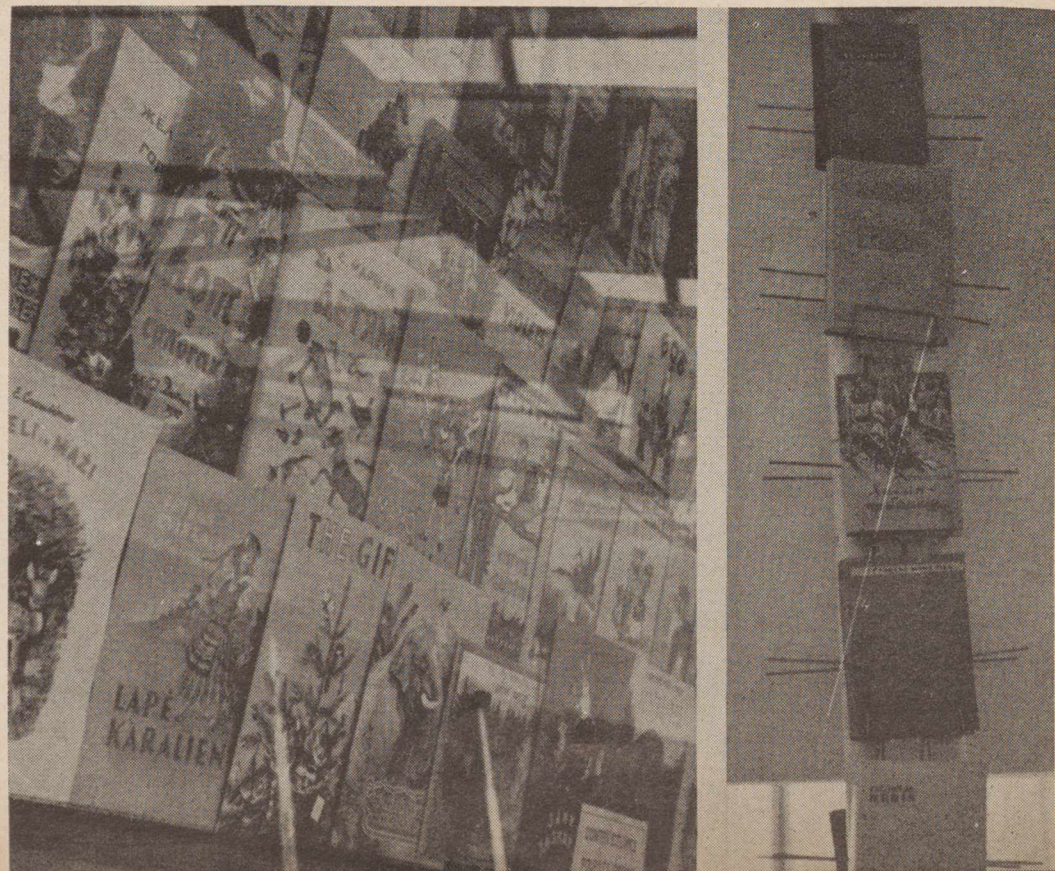
PAVILJONO TAUTINIŲ KOSTIUMŲ skyriuje lietuviška lėlė (viena) ant besisukančio padėklo tarp latvių ir estų taut. kostiumų lėlių. Parašas: "Costume national lithuanien", "Costume national letton"... Lankytojai vokiečiai, besidomintieji medžiagomis ir drabužiais, kalbėjo: "Russische Trachten sind so verschieden." Jiems "Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjunga" — Rusija. Įdomu, ar jie buvo iš Vakarų Vokietijos, ar iš Rytų Vokietijos, kuri irgi taip gražiai ir savanoriškai margina Rusijos "trachtus".

PICTURES, dealing with Lithuania, in the Soviet Union's pavilion, in Brussels, Belgia.

SOVIETŲ PAVILJONO aukštųjų mokyklų propagandiniame skyriuje yra dvi nuotraukos iš Lietuvos: Politechnikos Institutas Kaune ir jo braižykla (tai buvusieji Žemės Banko rūmai Vienybės aikštėje, Kaune). Knygos — rusiškos. Parašai — prancūzų kalba.

LIETUVIŠKOS KNYGOS, įmaišytos į rusiškasias, dėl visiško knygų stiliaus vienodumo, nelengva ir ieškant surasti. 1. Vaikų literatūros skyriuje vos išskyrčiau iš rusiškų (viena net angliška!) plokščių knygelių masės ir keletą lietuviškų. Nuotraukoje matyti: (Did) eli ir Maži, Lapė Karalienė, Mano skaičiai (viršuj The Gift), Vištytė ir Gaidžiukas (į dešinę nuo Mano Skaičiai), pačiame viršuje — Žaislai (matyti tik Žais). 2. Dailiosios literatūros skyriuje tarp rusiškų kaba ir kelios lietuviškos: Literatūros klausimai, Vytauto Montvilos Raštai, Salomejos Neries Raštai (vienas tomas iš trijų); keletas knygų kitur.

LIETUVA "TYLINČIOJE BAŽNYČIOJE" TYLINTI IR SKURDI

▲ **VATIKANO PAVILJONO "CIVITAS DEI"** viduje siena dekoruota kaikurių katalikų bažnyčių konstruktyviniais piešiniais. KOVNO bažnyčios (Prisikėlimo?) užrašas matyti greta Sofijos ir Adis Abebos. (Vilniaus nėra. Ryga yra greta Maskvos).

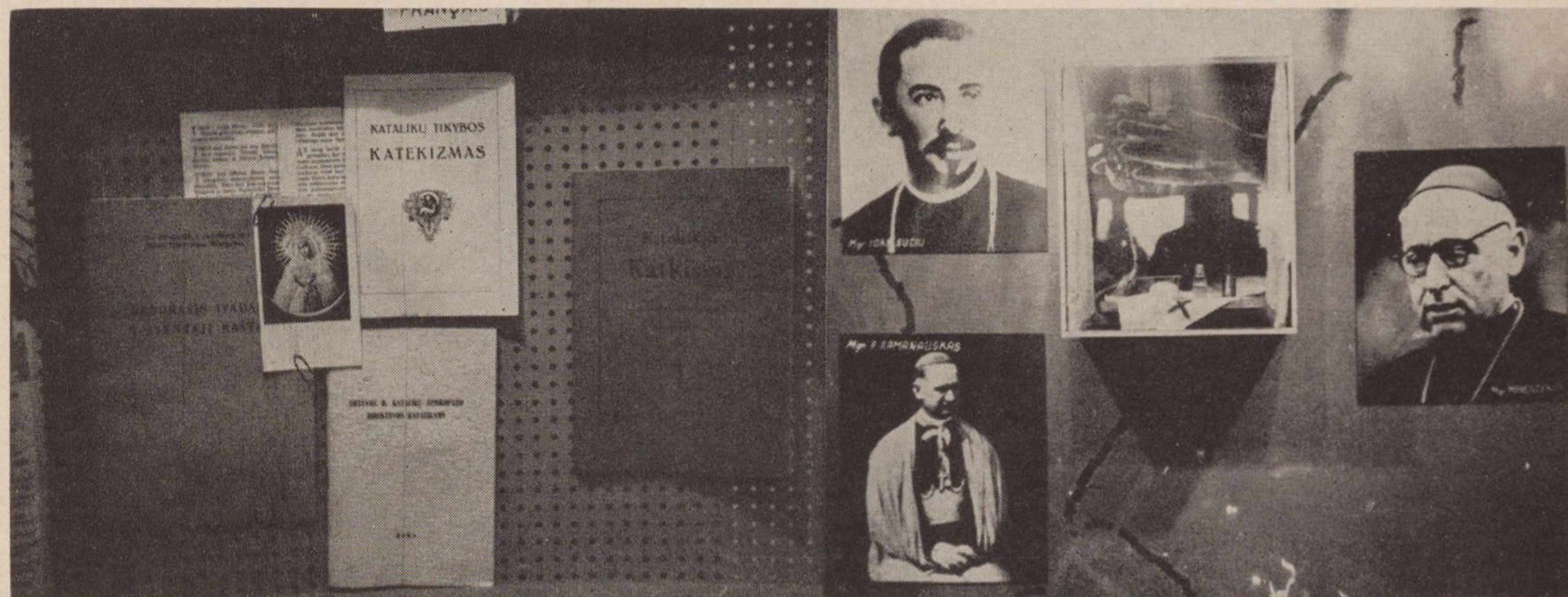
ONE OF THE INSIDE WALLS of the Vatican Pavilion is decorated with drawings of various Catholic churches throughout the world: one of the churches of Kaunas is seen too.

BAŽNYČIA Vatikano paviljone. (Klišę paskolino "Laiškai Lietuviams").
THE CHURCH of the Vatican pavilion.

▶ **KATALIKIŠKOJI SPAUDA** iš pavergtos Lietuvos: trys liet. katalikiškos, grynai religinio turinio knygelės, Aušros Vartų Marijos paveikslėlis ir liet. religinio turinio teksto lapeliai (Apačioje parašas LITHUANIAN).

CATHOLIC PRESS from the occupied Lithuania. Photo J. Gimbutas

ROMOS LIETUVIŲ KOLONIJOS DALIS dalyvavusi pamaldose už Pijaus XII sielą. Pirmoje eilėje matyti min. Lozoraitis su žmona, min. Girdvainis, vysk. Padolskis, Lozoraitis, Jr., kun. Vaišnora, kun. V. Mincevičius. Toliau — prof. Ivinskis, prof. Liučina, Rabikauskas, Zeliauskas, dr. Gailius ir kt.

SOME OF THE LITHUANIAN functionaries of the Lithuanian community in Rome, Italy, attending a Mass for the late Pope Pius XII.

▶ **"TYLINČIOS BAŽNYČIOS" DIGNITORIAI.** Vysk. P. Ramanausko foto greta kardinolo Mindszenti. (Nei prie vieno, nei prie antro, kaip ir kitų, neparašyta, kurios jie tautos).

AMONG THE DIGNITARIES of the Catholic Silent Church (behind the Iron Curtain) there is a picture of Bishop P. Ramanauskas of occupied Lithuania.

200 LIETUVIŲ MALDININKŲ iš Prancūzijos, Italijos, Anglijos, Vokietijos eina Lurdo gatvėmis, nešdami lietuviškas organizacijų ir bažnytines vėliavas, šią vasarą atvykę į Lurdo katedros šventinimo iškilmes.

LITHUANIANS from many countries of Europe in a procession in the city of Lourdes in France.

ZUZANA ARLAUSKAITĖ-MIKŠIENĖ, buv. Lietuvos Valstybinio teatro aktorė, Detroito Dramos Mėgėjų sambūrio vadovė ir režisiorė, švenčianti 50 metų teatro veiklos sukaktį.
MRS. ZUZANA ARLAUSKAITĖ-MIKŠIENĖ of Detroit, Mich. marks her 50th anniversary this year as actress and theatrical director.

IDEALIZMO KUPINAS KELIAS

Zuzana Arlauskaitė-Mikšienė 50 metų lietuviško teatro keliu

VLADAS MINGĖLA, Detroit, Mich.

50 metų sceninės veiklos... Kokia tai nuostabi sukaktis! Įvairios sukaktys švenčiamos, bet tokios sukakties dar neminėjome. Džiugu, kad solenizantė Z. Arlauskaitė-Mikšienė dar šiandien energinga ir entuziazmo kupina nepailsdama dirba Lietuvių Mėgėjų Sambūrio Teatre kaip vadovė ir režisiorė.

Gimusi šiaulių mieste 1889 rugpjūčio 28 d., ten pat mokėsi ir baigė 4 gimnazijos klase. 1907 išvyko į Rygą, kur gavo mokytojos cenzą ir dirbo lietuviškoje mokykloje. Nuo 1908 m. Z. Arlauskaitė, greta pedagoginio darbo, St. Jakševičiūtės (vėliau Venclauskienės) įkalbėta, nuolatos vaidina "Giedros" lietuvių kultūros dr-jos vaidinimuose. Be Jakševičiūtės, Rygoje našiai reikėsi kaip režisoriai Jurgis Linartas ir Liudas Jakavičius. Linartas statė ir režisavo daugiau istorinius-patriotinius vaidinimus, gi Jakavičius nesikratė paprastųjų komedijų ir iš gyvenimo paimtų ir inscenuotų vaidinimų. Z. Arlauskaitė dalyvavo abiejų režisorių vaidinimuose. Ji vaidino daugelį sykių šiose dramose: Ponai ir muzikai, Iš meilės, Pilėnų kunigaikštis, Kova, Intelligentai, Genovaitė.

1911 m. Arlauskaitė grįžo iš Ry-

gos kaip cenzuota mokytoja į Šiaulius. Čia įsijungė į F. Bugailiško įkurtosios "Varpo" dr-jos teatro darbus. Be to, ji tvarkė ir tos draugijos biblioteką. Turėjo progos daug skaityti, studijuoti vaidybos istoriją ir meną. Tuo metu šiaulių "Varpas" buvo labai aktyvus: beveik kiekvieną savaitę buvo ruošiami vaidinimai. Buvo pasamdytas profesionalas režisorius Jonas Misius. Kartkartėmis šiauliuose buvo statomi ir kitų grupių, kitų režisorių paruošti vaidinimai: dramos, komedijos, melodramos ir pn.

Tuo metu šiauliuose gyveno ir kūrė dramaturgas rašytojas Kazys Puida ir Gabrielius Landsbergis-žemkalis, "Blindos" autorius. Ir jiems Z. Arlauskaitė vaidindavo.

"Varpo" teatro grupė dažnai išvykdavo į mažesnius miestelius ir net kaimus. Daug vargo ir sunkumų patirdavo, o materialinio pelno — jokio. Bet teatralams pakako to, kad jų vaidinimus publika lanko.

Z. Arlauskaitė "Varpe" dirbo iki 1912 m. rudens, kada išvažiavo į Petrapilį siekti daugiau mokslo ir naujų idealų. Gavo brandos atestatą.

1914-1918 m., karo laikotarpy, Petrapilyje susibūrė gausi lietuvių in-

teligentų kolonija. Įsteigta lietuviška mokykla. Z. Arlauskaitė joje mokytojavo ir didino. Gyvendama Petrapilyje, Carskoje Selo, ji vien tik mokykla nesitenkino. Jos visuose lietuviškuose parengimuose pilna. Ji repetuoja, ji vaidina visiems, kas tik paprašo. Teatras jai reikalingas kaip duona kasdieninė. Aktyviai reikėsi Kastanto Glinskio režisuotose dramose bei komedijose. Dirbo kartu su Jurgiu Linartu, Vladu Brazulevičium, Juozu Vaičkum. Kaip šiandien atsimena jubiliatė Petrapily daug sykiu vaidintą "Dumblyną", kurį režisavo J. Vaičkus. Taip ji vis skuba, bėga, repetuoja, vaidina, jaudinasi, nervinasi ir kai kada, pavargusi, žada mesti teatrą... Bet tik kelioms dienoms. Po to ir vėl ji scenoje. Juk ji scenai, teatro, lietuviškojo, misijai yra ir gimusi...

1919 m. Z. A. grįžo į Lietuvą ir apsisustojo Vilniuje. Tuoju prisidėjo prie "Vilniaus Studijų teatro", kuriam vadovavo K. Glinskis ir J. Vaičkus. Lenkams užvaldžius Vilnių Z. Arlauskaitė su grupe lietuvių (gyd. gen. leit. Vl. Nagevičius, S. Kymantaitė-Čiurlionienė, K. Glinskis su žmona Olga, adv. pulk. Silv. Leonas, arch. Vladas Dubeneckis su žmona Olga) pasitraukė į Kauną. Kaune pasibaigė taip vadinamų daržinių ir kluonų vaidinimų periodas.

Kaune Z. Arlauskaitė įsijungė į naują lietuviško teatro veiklą. Tas teatras vadinosi "Lietuvos Meno Kūrėjų Dramos Vaidykla". Vėliau jis gavo "Valstybės Teatro" vardą; jame tilpo dramos teatras, opera ir baletas. Ji buvo nepamaimona sunkių, stambių charakterių vaidmenų aktorė. Iš viso Z. Arlauskaitė nesunkiai apvaldydavo ir psichologiškai tiksliai išgyvendavo kiekvieną jai pavestą rolę. Ji mėgsta tokius vaidmenis, kur mažiau žodžių, bet daug veiksmo, daug turinio. Ji niekad nemėgo veikti žiūrovą "deklamacijos" pagalba. Josios vaidybos stilius realus, natūralus, nekeliąs žiūrovui abejonių, įtikinantis ir visai artimas tikrovei. Atrodo, kad Z. Arlauskaitė scenoje nevaidina, bet "gyvena". Tokie vaidintojai kaip tik ir yra Dievo apdovanoti aktoriai, meno pagalba sugebą prieiti prie žiūrovo širdies.

Tame laikotarpy Z. Arlauskaitė vaidino Normantienę Čiurlionienės Pinigėliuose; Ragnytę — Slovackio Mindaugę; Širmerienę — Fuldos Gluše; Gurmižskienę — Ostrovskio Miške; Hanną — Hauptmano Vežike Henšelyje ir kt.

Prisiminkime solenizantę 1926-1929 metų laikotarpy. Tuomet ji vaidino "Mūsų Teatro" trupėje, pasireikšdama svarbiausiuose vaidmenyse, būtent: Lady Milford — šilerio Klastoje ir meilėje; Drejerio Septyniolikamečiuose; Mergaitėje su žibuoklėmis; Rudens smuike; Nežinomojoj; Madam X; Chame ir kt. veikaluose.

Kaip režisiorė Z. Arlauskaitė ėmė reikštis "Mūsų Teatre" ir nuo to meto su režisavimu nesiskiria iki šios dienos. Be jau minėtų teatrų, Z. Arlauskaitė yra vaidinusi Jaunimo dramose teatre, Jaunojo žiūrovo teatre, V. Bičiūno "Žvaigždykyje" ir kt. Beveik dešimtį metų ji vadovavo šiaulių sąjungos teatrui.

Raudoniesiems okupavus Lietuvą, ji su sūnum ir dukra pasitraukė Vokietijon. Nuo 1945 m. Ingolstadte sudarė teatro mėgėjų grupę ir pastatė šiuos veikalus: Putino Valdo sūnus, Binkio Atžalynas, Grušo Tėvas, Čiurlionienės Pinigėliai, Mol-Tėvas, Čiurlionienės Aušros sūnus ir Pinigėliai, Moljero Šykštuoliai.

1949 m. Z. A. atvyko į JAV-bes ir apsigyveno Detrote. Čia suorganizavo Lietuvių Dramos Mėgėjų Sambūrį ir yra to teatro režisiorė, širdis ir siela. Kitais metais teatras švenčia dešimtmetį. Per tą laiką pastatė apie 50 vaidinimų. Tai daug! Visi jie skirti kultūriniam bei labdaros reikalams, taigi — ne sau... — Tai Balfui, tai Vasario 16-tos gimnazijai, tai Lietuvių Bendruomenei, tai Punsko lietuviams... Ir jeigu vaidinimą vertinsim po 300 dol., iš viso susidarys 15.000 dolerių suma! O sau — nė cento.

Toks pasiaukojimo pilnas idealizmas ugdo ir stiprina lietuvišką dvasią. Tokie idealistai šiandien, kaip ir visada, reti, bet labai ir labai reikalingi. Jie mums šviečia tremtyje, svetimybių jūroje kaip dangaus šviesuliai.

Z. ARLAUSKAITĖ-MIKŠIENĖ Kauno valst. teatre: **1. Hannos vaidmeny**, Hauptmano veikale Vežėjas Henšelis; **2. Karalienės vaidmeny**, veikale Stiklas vandens (1928 m.)

Mrs. Z. Arlauskaitė-Mikšienė in two roles in the Drama Theater in Kaunas, Lithuania.

SPAUDOS IR MENO PARODA surengta Baltimorėje, minint B. Lietuvių Tautiško Knygyno auksinį jubiliejų. Parodoje buvo išstatyta A. Galdiko, A. Valeškos, V. Vizgirdos, P. Petravičiaus, D. Buračo, J. Kaupo, S. Čipkienės, Igno-Ignatavičiaus ir Z. Mikšio darbų. Paviekslai ir meniški knygų leidiniai paskolinti iš privačių asmenų. Parodoje ir iškilmėse tarp daugelio lietuvių dalyvavo Baltimorės mayoro atstovas viešosios Enoch Pratt bibliotekos direkt. Dr. Parsons ir Peabody bibliotekos inf. vedėjas P. W. Filby. Jų išpūdis spaudos bei meno paroda davė ir konkrečių pasėkmių: Enoch Pratt biblioteka užpirkto 100 lietuviškų knygų. Foto Urbonas

A PRESS AND ART EXHIBIT in Baltimore, Md., sponsored by the Lithuanian National Library, marking its golden anniversary this year.

VERTINGAS SENOSIOS KARTOS PALIKIMAS

Auksinis Baltimorės Tautiško Knygyno Jubiliejus

Vienas iš tikrai vertingų senosios lietuvių imigrantų kartos tautinės kultūrinės veiklos palikimų yra "Baltimorės Lietuvių Tautiškas Knygynas". Jis yra vertingas ne

šalia daugelio dabar labai retų knygų, čia galima rasti išstisus komplektus "Aušros", "Draugijos", pirmojo kultūros žurnalo "Apšvieta", pirmojo literatūros žurnalo "Vaivorykštė", seniausio Amerikos lietuvių laikraščio "Vienybė Lietuvnikų" ir kt.

Knygyno išsilaikymas per daugiau kaip pusę šimtmečio yra aiškus įrodymas vietos lietuvių tautinio susipratimo ir lietuviškos kalbos bei kultūros nuolatinio gyvumo. Daug čia parodyta meilės lietuviškai knygai ją prenumeruojant ar aukojant ir beskaitant.

Išteigtas Lietuvių Mokslo Draugystės, kurios pirmininku buvo J. Šliupas, knygynas buvo remiamas visų tautinių dragysčių, o dabar sutartinai dirba tiek senieji knygyno veikėjai, tiek ir naujai atvykusieji kultūrininkai ir kultūros mėgėjai.

Pirmąsias žinias apie knygną Baltimorėje užtinkame Lietuvių Mokslo Draugystės pirmuose įstatuose, priimtuose 1889 m. gruodžio 22 d. Ten pasakyta: "Jieskinys L. M. Draugystės yra platinti apszvietimą ir mokslus lietuviszkoje kalboje. Savo jieszkinį Draugystė pasiekti tariasi spausdindama ir platinga sziap naudingas ir moksliszkas kningas prigimtoje kalboje. Kningius turi savo užžiūrėjime draugystės kningyną ir jos rinkliavą."

Tos draugystės 1890-91 m. veikloje daug vietos užėmė draugystės pirm. J. Šliupo knygos "Lietuviszkieji Rasztai ir Rasztininkai" išleidimo reikalai Knygos spausdinimo reikalai buvo pavesti M. Jankui, Prūsuoje. 1890 m. į Prūsus pasiūsta rankraštis: "Istorija lietuviszkos raszliavos".

1891 m. rugsėjo 27 d. "Sutarta pa-

gal J. Paukszcio įnešimą įkurti kningyną ir Paukszcziui už aukavimą Draugystei kningų isztarti savo szirdingą padėką." Atrodo, jog šią datą tektų laikyti faktine knygnos įsteigimo data. Lietuvių Mokslo Draugystės naujuose įstatuose, priimtuose 1891 m. pabaigoje, knygnos reikalams tvarkyti nuostatų yra visas puslapis. (Marylando valdžios įstaigose jis įregistruotas tik 1809, ši data naudota anspauduose ir laikoma oficialia įsteigimo data.).

Knygnos 25 metų sukaktį minint (1933 lapkričio 5 d.) buvo suvaidinta "Knygynas šventame Aržuole"

PAGERBIANT MIRUSIUOSIUS Baltimorės L. T. Knygyno veteranus-pirmūnus poetas Kazys Bradūnas skaito mirusiųjų pavardes. Minėjimo garbės prezidiumas: iš kairės knygnos veiklos veteranas J. Skorka (prie mikrofono K. Bradūnas), veteranas A. Mandravickis, Enoch Pratt bibliotekos dir. Dr. Parsons, Dr. A. Želvis, Peabody bibl. infom. ved. P. W. Filby. Nuotraukoje trūksta veteranų J. Vasiliausko ir J. Lietuvninko.

A MOMENT from one of the meetings of the Lithuanian National Library, Baltimore, Md., honoring the deceased members of the organization.

IŠ POBŪVIO PAGERBTI WM. LAUKAIČIUI, Baltimorės miesto pašto viršininkui. 1. **Dovanos:** dovanas gauna — Laukaitienė (1-ma ši dešinės) ir Laukaitis (4-tas iš deš.). 2. **Kalbos:** sveikinimo kalbą sako V. Volertas. Iš dešinės už stalą: A. H. Haeny, Baltim. pašto virš. pavad., P. Laukaitienė, dr. Želvis, V. Volertas, E. M. Hood, Sen. J. M. Butler administratorius (už kalbėtojo), Gutauskas, už jo Gutauskienė, kongr. J. P. S. Devereux, B. Volertienė ir kt. Pobūvy dalyvavo 2 senatoriai, 4 kongresmanai ir kt. aukštųjų svečių.

WM. LAUKAITIS, Baltimore, Md., Postmaster General of Baltimore, is being honored at a banquet.

specialiai parašytas Vinco Nagoroskio, — Živilė, Rutvilė, Pilėnėčiai, Revoliucijos viltis autorius.

Metai po metų prie knygnos pridėjo šios draugijos: šv. Kazimiero, šv. Jurgio Kareivio, šv. Izidoriaus, R. Katalikų Susivienijimas, Kęstučio, Kudirkos, Simano Daukanto, Mindaugo, šv. Jono, Koperniko, Teatrėliška dr-ja, TL. Sandara, Vytauto Tautiška, A.C.W. Unija 218, Amerikos Liet. Atletų klubas, Ateitininkai, Studentų s-gos sk., Mindaugio-Kęstučio, Liet. Moterų Piliečių klubas, L. Siuvėjų Unijos 218 sk., Liet. Svetainės b-vė, Bendruomenės apylinkė, L. V. S. "Ramovės" skyrius ir S.L.A. 64 kuopa.

1908 metais knygnas turėjo 149 skaitytojus; 1910 metais paaugo iki 245. 1922 m. buvo 400 knygų pavadinimų; dabar knygyne yra apie 1500 knygų. Mažesnę knygnos skaitytojų skaičių galbūt galima pateisinti ir tuo, kad dabar daugiau asmeniškai perka knygas. J. Surgaila

JONAS KAIRIS, JAV Lietuvių Bendruomenės Baltimorės Apylinkės pirmininkas ir uolus visuomenininkas. Jis daugiausia prisidėjo rengiant W. Laukaičio pagerbimą.

J. KAIRYS, Baltimore, Md., President of the Lith.-Am. Community, Baltimore Divsn.

BALTIMORĖS LIETUVIŲ TAUTIŠKO KNYGNO dabartinė valdyba: (iš kairės į dešinę): M. Raila, pirmininkas, Dr. A. Želvis, vicepirm., S. Vičiulienė, ekr., Z. Vičiulis, knygius, K. Matuliauskas, išdininkas. Nuotraukoje trūksta išdo sekretoriaus A. Lažaičio. Foto Urbonas

OFFICERS of the Lith. National Library in Baltimore.

A GROUP OF LITHUANIAN-AMERICANS of Washington, D. C., gathered at the grave of Lieutenant Samuel J. Harris who died fighting for the freedom of Lithuania. Lithu-

anian Minister Juozas Kajeckas gives a talk. WASHINGTONO LIETUVIAI ROMUVĖNAI prie ltn. Harris kapo, Kalba min. Kajeckas.

Photo by Alda

The American-Russian Cultural Relations

By LEONARD VALIUKAS, Los Angeles, California

A quarter of a century ago, when the United States recognized the Soviet Union, the late Franklin Delano Roosevelt, President of our country at that time, said to Maxim Litvinov, Soviet Foreign Minister: "I trust that the relations now established may forever remain normal and friendly and that our nations henceforth may co-operate for their mutual benefit and for preservation of the peace of the world." How wrong can you be? When Roosevelt made the decision, an editorialist on the *San Diego Union* (San Diego, Calif.) wrote one of the most prophetic sentences of modern times. He said: "If this country recognizes Russia, it should also take steps to recognize the difficulty of getting along with Russia."

We know that the Russian Communists were almost crushed in 1941 and 1942 and were on their knees. The Roosevelt administration poured more than 11 billion dollars worth of lend-lease war material into Russia to help to get the Kremlin thugs on their feet again. Not only they were helped to regain their strength but also were let to devour one country after another.

Is the Soviet Union outsmarting us even today? As far as the cultural relations are concerned, I would say — Yes! Nowadays many people in our country live by press, radio, television. They read about some of the Communist-Russian artists touring this country, hear and see them on radio and television performing at various recitals and concerts. Our country's press, radio and television are hungry for sensational news, and all those Communist-Russian propaganda tools get always the finest, first-page publicity. And in many cases our people begin to think that the life in the Soviet

Union, after all, is not so bad and that we should try to get along with the Kremlin dictators. And that's what Khrushchev and his gang wants to lull our people, to accept us the status quo and, finally, not to interfere our Government with the Soviet Union's interference in other countries.

When we deal with the Russian Communists we should always keep in mind one thing: whatever the Kremlin rulers and all the Communists do at home or touring this country, they have one and goal — the conquest of the entire world, in other words, they are determined to destroy us and the civilization of which we are a part. Needless to say that all the artists from the Soviet Union that we see them performing in our concert halls or on television or hear them on radio, they have the Communist Party membership cards in their pockets. And this is their way of doing their share in the Kremlin's plan of the world revolution and the ultimate subjugation of our country. Further, we should not forget that all these fine things that we read about them, hear of them or see them flourish on the suffering and blood of tens of millions of innocent and freedom-loving people, — from Lithuania, Estonia, Latvia, Poland, East Germany, Czechoslovakia, Romania, Hungary, Bulgaria, and many other nations taken over by the Communists, — who are condemned to die or dying in the slave-labor camps in Siberia. They were taken away from their homes and their families and deported to far-off regions of the Soviet Union for slave labor and death, because they have loved so much their countries and wanted to be free.

CONTINUED ON NEXT PAGE

THE ECONOMIC LIFE OF HISTORIC AND MODERN LITHUANIA UP TO 1940

By JUOZAS AUDĖNAS, New York, N. Y.

Year	Concluded from last issue Farm Products	Industrial Products
1927	100	100
1930	81	89
1935	35	57
1937	47	54

From the point of view of volume, Lithuania's foreign trade was as follows:

Year	Exports metric tons	Imports metric tons
1925	390,414	521,998
1930	566,066	712,222
1935	499,248	712,798
1938	512,133	874,687

The most important export products of Lithuania for the year 1937 were:

Horses	13,400	
Beef cattle	2,500	
Hogs	137,700	
Fowls (geese, etc)	250,000	
Fresh meats	15,574	metric tons
Butter	15,058	" "
Eggs	4,228	" "
Leguminous grain	5,795	" "
Rawhides & pelts	1,728	" "
Animal bristles	251	" "
Seeds	22,972	" "
Lumber	282,292	" "
Cellulose	68,621	" "
Flax fibers or tow	16,089	" "
Leather	312	" "
Wood prcts.	13,085	" "

The most outstanding imports were:

Fish & herring	11,600	metric tons
Fruits & berries	1,385	" "
Salt	32,515	" "
Mineral ferti- lizers	95,790	" "
Iron & steel	40,030	" "
Petroleum & its products	46,188	" "
Coal	306,203	" "
Cement	95,744	" "
Iron & steel products	30,513	" "
Chemical prds.	7,955	" "

There were also many other products imported only in smaller quantities.

Lithuania carried on trade with more than 20 foreign countries. As to the volume of business carried on in trade the following countries led the rest in this order: Great Britain, Germany, Russia, Czechoslovakia, United States and others.

6. Credit

Credit was extended by banks, insurance companies and by savings and loan associations. The most important purely commercial credit banks and their branches were: the Ūkio Bankas, Komercijos Bankas, Kooperacijos Bankas, Kredito Bankas, Tarptautinis Bankas, Žydų Centrinis Bankas, with branches thruout Lithuania, žemės Ūkio Bankas, Reifeseno Bankas and Tautinis Lietuvių Bankas. The Bank of Lithuania was also known as the Emissory Bank and as a bank for extending credit. The Agricultural Bank was a bank of many years

standing for the extension of credit to the agricultural economy and it also extended credit to the National Savings Treasury for the construction of new savings institutions.

The volume of business handled by these banking institutions amounted to the following:

Year	Original stock In Litās	Deposits In Litās
1928	93,060,000	225,460,000
1930	94,290,000	345,730,000
1935	94,890,000	229,600,000
1937	94,920,000	347,600,000

Loans In Litās
304,380,000
437,830,000
451,480,000
501,380,000

6.The Cities and Towns of Lithuania

The cities and towns had their own Local Self-Governing Agencies, as, the administration of justice, etc., and they were self-sustaining. Public Utilities were under care of Local Governing Bodies. This service consisted of providing water, electricity, transportation, sanitation, canalization, etc. Even some private branches of industry or agriculture, such as fruit growing, as well as various factories, peat mining, etc., were aided and even financed by the budgets of Local Governments. The economy of the Local Governing Bodies was quite broad and complex. As the years went by these Local Government Bodies took over and operated different firms if they saw it would serve the public better. The budgets of these Local Self-Governing Bodies were:

Year	Budget in Litās
1935	37,000,000
1937	52,000,000
1938	64,000,000

However, the budgets of the Klaipėda district and that of the Vilnius area are not included.*)

7.The Role of the Government

The role of the Government of Lithuania was very great in matters of national economy. Independent Lithuania not only regulated and balanced the various branches of the economy, it also carried the prerogative of formulating the economic policies to aid the whole country, and in many instances the Government took a very active part where agricultural endeavors are concerned.

To the Government belonged the following: all bodies of water — streams and lakes, all resources of wealth within the earth, peat farms exceeding 25 hectares, all railways, telephone and telegraph services, radio stations, etc. Of an area of 1,270,426 hectares of forest land, 1,027,772 hectares (2,540,000 acres) belonged to the Government. The Government of Lithuania had invested its large capital in the Bank of Lithuania, in the Agricultural Bank, and in the following firms: Statybos Bendrovė, Akcinė Bendrovė 'Cukrus', Akcinė Ben-

Continued on page 24

Jūs galite siųsti savo artimiesiems į Lietuvą

GEROS ŽINIOS

DOVANŲ SIUNTINIUS

įvairių rūšių rūbus, medžiagas ir maistą.

Taip pat galite siųsti visokių vaistus.

PRISTATYMAS GARANTUOTAS.

Pei visiems žinomą

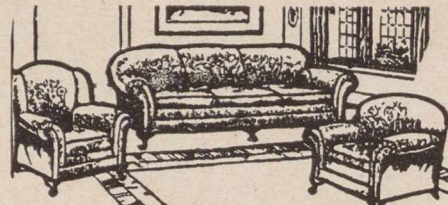
ROUND THE WORLD TOURISTS

vienintelį atstovą Pacifico pakrašty.

WE 3-8491

WE 4-7838

334 No. Fairfax Ave. Los Angeles 36, Calif.

Kas tik turi gerą skonį,

Viską perka pas Lieponį.

FURNITURE CENTER, Inc.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Vedėjas —

J. LIEPONIS

Phone: Victory 2-4226

CHICAGO 8, ILL.

3222 S. Halsted St.

Kalėdų sveikinimų ir Naujų Metų linkėjimų siunčia

DISTRICT SAVINGS and LOAN ASS'N

3430 S. Halsted Street, Chicago, Ill.

CLiffside 4-0104

Joseph M. Mozeris, Secretary

Maloniai pranešame, kad mūsų firma

PARCELS TO RUSSIA

121 So. Vermont, DUnkirk 5-6550

siunčia paketus maisto, naujų drabužių, vaistų ir t.t.

į Ukrainą, Armeniją, Gruziją, Latviją, Lietuvą, Estiją ir Rusiją.

Muitai ir visos siuntimo išlaidos sumokama šitame krašte. Paketai, siūsti per mūsų įstaigą, gaunami Lietuvoje be jokio mokesčio.

GARANTUOJAME PRISTATYMĄ IR GREIČIAUSIĄ PATARNAVIMĄ

Siunčiame ir oro paštu.

Jeigu nepatogu patiems atvykti į mūsų įstaigą, galite paštu atsiųsti savo paketą, ir mes pranešime siuntimo kainą.

Valandos kasdien, išskyrus pirmadienius, nuo 10 val ryto iki 6 v. vakaro (taip pat ir sekmadieniais).

PARCELS TO RUSSIA, Inc.,

Los Angeles Branch,

121 So. Vermont Ave.

DUnkirk 5-6550

... CULTURAL RELATIONS...

Concluded from page 21
We, Lithuanian-Americans, feel that it is morally wrong to attend any of the concerts or performances given by the Communist-Russian artists. I believe that it is about time for all Americans to become wise and to boycott them. Don't we have enough fine actors, soloists, dancers, etc. in our own country or countries of the free world? Do we want to patronize arts flourishing on the human sufferings and blood? Probably someone would say: how about our various artists that we send them to the Soviet Union? I just would like to ask all those

one question. Do our artists get the same publicity in Russia as Russian artists in our land? Well, probably a couple of lines in Pravda or a few words on radio and television. How many of non-Party members in Russia can afford or are allowed to attend any of the performances given by our artists? I would say that not more than a handful.

To all those who are so much for our cultural relations with the Soviet Union, Mr. William C. Bullitt, former U. S. Ambassador to the Soviet Union, has a very good advice: "You may cry 'peace, peace' but there will be no peace with Russia."

THREE POEMS BY VINCAS KUDIRKA

Translated from the Lithuanian by NADAS RASTENIS

T H E B E L L

(Varpas)

*Just as the morning sun's first bright rays fell
Upon the earth, and brought new cares and joys,
The morning hush was shaken by the Bell,
As if acraying in a human voice:*

Arise ye, arise ye, arise ye, arise ye . . .

*Ere long the workmen streamed out on the run,
E'en as the shaken anthill's dwellers speed,
The daily tasks and doings were begun,
Inside and outside, in the field and mead.*

Arise ye, arise ye, arise ye, arise ye . . .

*The Bell still louder now began to peal;
Its urgent call was fleeting through the air.
Why the Bell keeps on its prolong'd appeal?
Because the lazy ones are still not there.*

Arise ye, arise ye, arise ye, arise ye . . .

*Keep on aringing, "Bell"! Mey your stern sound
Reach dear Lithuania's ev'ry hill and plain;
May your long pleading near and far resound,
And may your call be not a voice in vain!*

Arise ye, arise ye, arise ye, arise ye . . .

*Who are laborious, strive to surge ahead,
On your call, must work for the homeland dear;
As to the late ones, who are still abed,
Till they awaken, ring on, loud and clear:*

Arise ye, arise ye, arise ye, arise ye . . .

L A B O R A

*While still young, o brother, keep sowing good seed,
Neglect not rich soil, and waste no time asleep;
When sinews beweaken, the spirits recede,
Then 'tis not the right time to sow or to reap.*

*While deep in the bosom life's sacred fires flame,
And move to the deeds that inspire and remain,
E'en weak become mighty and merit acclaim;
So work, lest your life's flames be wasted in vain.*

*And, brother, while you still uphold high ideals,
Reach for the ideals that will never grow old —
And make haste! — ere you fall for trivial deals,
And trade your ideals for mere dust of red gold!*

*Read life's book steadfastly, each verse and each page,
Lest you become listness in your life's short span —
Stay languid, turn morbid, and die at young age —
And leave not a trace that you, too, were a man.*

*And if you grow weary of work's trying trends —
Enfebled by hardships, turn restless and worn —
Just glance at the great deeds of your youthful friends,
In one speedy eyewink you will be reborn.*

STUDENTS OF LITHUANISTICS SCHOOL in Cleveland visiting the monument of the late Vincas Kudirka, who is author of the Lithuanian National Anthem.
CLEVELANDO LITUANISTINĖS MOKYKLOS MOKINIAI padeda vainika prie Vinco Kudirkos paminklo, Kudirkos 100 metų nuo gimimo sukakties proga. Foto V. Kizlaitis

NOT THAT IS THE GREAT MAN

(*Ne tas yra didis*)

*Not that is the great man, before whom the millions
Of slaves bow in shiver, as he struts along,
But inwardly curse him; great are not the tyrants,
Who must be applauded, though they're mean and wrong.*

*But that is the great man, who fosters compassion,
Assists his worn brethern each day and each year;
Who serves troubled mankind with zeal and with passion,
Before whom men kneel down of joy, not of fear.*

*Not that is the mighty, whose will is reflected
By rivers and oceans becrimsoned in red;
Whose deeds are attested by mortals dejected,
Wealth burnt, towns demolished, and millions of dead.*

*But that is the mighty who, sans blood, sans sorrow,
Spreads brotherly kindness at home and abroad;
Who brings to the saddened a brighter tomorrow,
And lightens strained stranger's unbearable load.*

*Not that is the brave man, who grabs a sharp saber,
Agnashing his vile teeth with beastly ado,
Assails his well-meaning and dutiful neighbor,
And kills him, forgetting that he's a man, too.*

*But that is the brave man, we all must acknowledge,
Who for our sweet freedom is prompt to arise;
Who dares to defend his opinion and knowledge,
And speaks the truth firmly, straight to the world's eyes!*

1. Count Charles I of Luxemburg, later Kaiser Charles IV of Germany (1316-1378), who helped the Teutonic Order to fight Lithuania. — Vokietijos kaizeris Karolis IV, padėjęs kryžiuočiams kariauti prieš Lietuvą. 2. Cracow, the old Capital of Poland, City and Castle. — Senoji Lenkijos sostinė Krokova. 3. Louis d'Anjou, King of Hungary and Poland (1326-1382), the Father of Queen Hedwig. — Karalienės Jadvygos tėvas, Vengrijos-Lenkijos karalius Liudvikas Didysis.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

Part XV

ANTANAS BERNOTAS, Waterbury, Conn.

The Teutonic Order met Grand Duke Vytautas with delight and promised him all possible help to regain his father's throne. They hoped to gain profit from it. Vytautas, on his hand, had to accept all conditions given to him. In 1383 Vytautas was christened and sent back to Lithuania with a strong army. His army quickly seized the Castle of Trakai and besieged the city of Vilnius, but failed to capture it.

After this he was advised to live in the castle of New Marienburg, built by the Teutonic Knights on the Nemunas river. From here Vytautas sent a proclamation to all his followers to gather there, and soon thousands of them came together.

Meanwhile, Jogaila did not feel safe on his throne. He was afraid of the Knights and of the growing power of his cousin Vytautas. He began secret negotiations with him, which ended in 1384. Jogaila gave back to Vytautas most of his father's lands, except Trakai, which was in his brother's, Skirgaila's, hands. Vytautas, on his own, promised to recognize Jogaila as the

Jadwiga (Hedwig), Queen of Poland (1370-1399) and King Jogaila (Ladislaus II, 1348-1434). — Karalius Jogaila ir karalienė Jadvyga.

Grand Duke of Lithuania and to cooperate with him.

Vytautas burned down New Marienburg and other castles of the Knights and moved to his new residence, the castle of Gardinas. The Knights, of course, were very disappointed.

For Jogaila meanwhile opened a new horizon: the Poles offered him the hand of their young queen and the crown of Poland. King Louis d'Anjou, who reigned both in Hungary and Poland for a decade, died in 1382. He left two daughters - Mary and Hedwig. Mary was betrothed to Prince Sigismund of Luxemburg, and Hedwig to Austrian Prince Wilhelm von Hapsburg. It took two years until Polish nobility decided to invite Princess Hedwig (Jadvyga) as the queen, but with one condition — the husband must be chosen by themselves. In 1384 the fourteen year old Princess was crowned Queen of Poland.

The noblemen wanted to find a man who could reunite all the Polish lands. As the best man for this purpose they found the Grand Duke Jogaila. Negotiations took two years and in 1385 at the castle of Krėva a deed was signed, in which Jogaila agreed to become king of Poland, to christen himself and all Lithuanians, to reunite all the Polish lands, and to pay to Prince Wilhelm 200,000 in gold for the broken engagement.

In 1386 Jogaila and his brothers came to Cracow and were baptized. Hedwig, who was in love with Prince Wilhelm was forced to marry Jogaila after dramatic scenes in the Royal Court. The marriage took place on February 18, 1386. On 4th of March Jogaila was crowned adislaus II, King of Poland. /To be continued

THE ECONOMIC LIFE...

Concluded from page 22 drovė 'žuvis' Akcinė Bendrovė 'Maistas' and others. The Government did this for the express purpose of creating either a special institution of credit or to uplift one branch or another of the national economy. This was done by the Government because there wasn't sufficient capital in the country that could be invested in such concerns whose basic aims and tasks were to uplift one or another branch of the economy. Due to such political policies the economies of the meat, sugar and other industries were sound.

Into the industries of Lithuania also flowed foreign capital. There were 33 million Litass of foreign capital invested in the various industries of Lithuania. However, the Government of Lithuania needlessly put restrictions on such foreign investments. With the aid of foreign capital we would have expanded our industries even more. In the Free Lithuania of the future such a restrictive policy should not be duplicated. The State looked after all of its national economy and it also looked after or aided other phases of life, for the welfare of all the people, by its financing by means of budgeting. The national budget of Lithuania was as follows:

Year	Income Litass	Expenditures Litass
1925	258,625,000	254,837,000
1930	347,694,000	320,627,000
1935	279,860,000	276,866,000
1938	370,993,000	356,544,000

From the Government-owned concerns the budget received incomes totalling:

1925	— 45,000,000	Litass
1930	— 60,000,000	"
1935	— 45,000,000	"
1938	— 54,000,000	"

In doing this good turn thru the budgets of the State, the Government aided private concerns to thrive.

During the 22 years of Lithuania Independence the economy rose and expanded and made improvements in many ways. The standard of living likewise was uplifted. Lithuania with her agricultural products represented herself with extraordinary excellence in the broad world. In World Fairs Lithuania's firms were proud recipients of gold medals and other high honors together with letters of high commendation. The butter and bacon of Lithuania were

well known on the dining table of the Emperor of Great Britain. Were it not for the Communist Russian Occupation of Lithuania which destroyed everything during the last 18 years that the Lithuanians had achieved and the saddest note of all is that the half-civilized Russians degraded and dehumanized the basic producer, the Lithuanian farmer, by making him a robot of slavery on the collectivized farms or snatching him from his land and deporting him to Siberia the economy of Lithuania would have gone up by leaps and bounds, just as it rose prior to the Russian Occupation of Lithuania when she was an Independent nation.

Translated from the Lithuanian by P. W. Urban

Acknowledgements:

1. Lietuvos Žemės Ūkis ir Statistika, 1948.
2. Ostland im Zhalen.
3. Ten Years of Lithuanian Economy, Kaunas, 1938.
4. The Economic Reconstruction of Lithuania after 1948, by A. Simutis, 1942, New York.
5. 1926 ir 1939 metų Lietuvos Statistikos Metraščiai.

*)The city of Vilnius, the ancient and modern Capital City of Lithuania and the surrounding territory was snatched by force and held illegally for 20 years by chauvinistic and rapacious Poland. Translator.

Renew your
LITHUANIAN DAYS
subscription!

CHRISTMAS GREETINGS FROM

WINTER GARDEN TAVERN
INC.

C a b a r e t

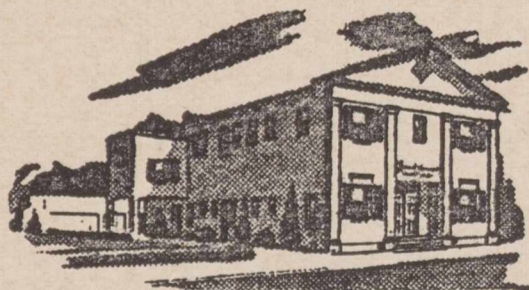
Gaterings to Clubs—Weddings
Banquets

Your Host
V. BELECKAS

1883 Madison Street
BROOKLYN 27, (Ridgewood) N. Y.

Telephon: EVergreen 2-6440

Lietuviams patarnauja jau 25 metus

JONES & HAMROCK
MORTUARY

731 W. WASHINGTON BLVD. LOS ANGELES 15

NEW TELEPHONE NUMBER
Richmond 9-6091

MICHIGAN FARM CHEESE

Dairy, Inc.

FOUNTAIN MICH.

John Andrulis,
President

Angie Andrulis,
Vice-President

Telephone: Fountain 2301

Gaminami tikri ir nepaprastai skanūs lietuviški

s ū r i a i.

Užsisakykite, tada patys įsitikinsite
Taip pat gaminam didelius sūrius
subuvimams ir kit. progoms pagal užsakymą.

JONAS JURGILAS, M.D.

10718 White Oak Ave.
(kampus Chatsworth Blvd.)
GRANADA HILLS, Calif.

Ofiso telefonas: EMpire 3-5909
Namų telefonas: EMpire 3-5707

PRIĖMIMO VALANDOS:

Kasdien — 10—12 priešpiet ir 2—8 val. vakaro;
šeštadieniais — 10—12 priešpiet ir 2—4 p. p.

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

New address:

HELEN MOCKUS

5265 Fountain Ave.

HOLLYWOOD, Calif

New Telephone: NOrmandy 5-3351

LITHUANIANS MAKE NEWS

● **Aldona Kareckaitė** — European Champion in Diving. A young Lithuanian girl, Miss Aldona Kareckaitė, became European diving champion in the European Aquatic Olympics held in Budapest this summer. Regretably, many Western newspapers referred to her as a "Russian". It is not the first time that the victories of Lithuanians & of other subjugated nationals are inadvertently credited to the "master race".

● **Mrs. Prudencija Bičkienė**, E. Chicago, Ind., famed Lithuanian-American soprano, will leave for Colombia, South America, to give several concerts.

● **Very Rev. Mykolas Vaitkus**, Peace Dale, R. I., marks this year his 75th birthday anniversary. He is an author of a number of poetry books. He has started his writer's career in 1906. He does not limit his writings to the poetry only: he has written several books of short stories, novels and memoirs.

● **Dr. Justinas Pikūnas**, Detroit, Mich., professor of psychology at the University of Detroit, has recently published a book of 260 pages "Fundamental Child Psychology".

PASAULIO LIETUVIŲ Ž I N Y N A S

geriausia Kalėdų dovana
tiek lietuviams, tiek lietuvių
draugams amerikiečiams. 464 psl.
Kaina tik \$6.50.

LITHUANIAN WORLD DIRECTORY is the best Christmas gift

to any Lithuanian or a Lithuanian friend. It is the greatest source of information on Lithuania and Lithuanians ever assembled in one volume (464 pages) in English and Lithuanian languages.

Postpaid \$6.50 from
Mr. A. Simutis, 41 West 82nd St.,
New York 24, N. Y.

● Lithuanian - American physicians of the State of Illinois had a conference November 2, 1958, at the Palmer House in Chicago, Ill. About 100 Lithuanian - American physicians have attended this get-together. The Lith.-American Physicians Association of Illinois is headed by S. Budrys, M. D. of Chicago, Illinois.

● **Juozas Tysliava**, Brooklyn, N. Y., Editor-in-Chief of the Oldest Lithuanian weekly in the U.S., "Vienybė", was recently elected President of the Lithuanian-American Writers' Association.

● The Lithuanian Community of Venezuela will put out a periodical in Spanish in order to acquaint the

U. S. SENATOR THOMAS H. KUCHEL honored in Los Angeles. Senator was honored by the Lith.-Amer. Republicans of California at a Dinner-Dance on October 25, 1958, at the Statler Hilton hotel in Los Angeles, Calif. Pictured from left to right: Leonard Valiukas, President of the Lith.-American Republicans of California; Mrs. Betty Kuchel, Senator's wife; and Senator Thomas H. Kuchel. Senator Kuchel was the principal speaker at this event and he was presented with a plaque with the following inscription: "Presented to The Honorable Thomas H. Kuchel, United States Senator, in recognition of his distinguished and devoted service to California and Lithuanian-Americans. Lithuanian-American Republicans of California. October 25, 1958." The presentation of the plaque to the Senator was made by Miss Rūta Lee-Kilmonis, Lith.-American movie and TV actress and one of the Directors of the Organization.

SENATORIUS T. H. KUCHEL, dešinėje, su žmona iškilmingos vakarienės metu laiko rankose adresą, kurį jam už nuopelnus Lietuvos reikalams įteikė Leonardas Valiukas liet. respublikonų vardu. Parengime dalyvavo eilė resp. partijos pareigūnų ir svečių.

Spanish speaking people with the Lithuanian problems.

● The United Lithuanian Relief Fund of America, Inc., has held its convention November 29-30, 1958, in Newark, N. J. The primary purpose of this nationwide organization is to help the needy in Europe. The Very Rev. Dr. J. Končius of New York, N. Y. is President of this organization.

● A letter from The White House. "Dear Reverend Končius: I am grateful to you and to the Lithuanians in America for your thoughtfulness in wanting to give to me, on behalf of the American people, a painting by Mr. Kasiulis. The theme of the painting appeal to course, has a poignant appeal to me, as I am sure it does to all Americans.

Eventually I shall send the painting to a Museum where the American people, to whom you and the Lithuanians now in our midst are grateful, can see this tribute of your appreciation.

With many thanks and best wishes,
Sincerely,

(s) Dwight D. Eisenhower

● The only Lithuanian high school in Germany of the name of February 16th has 160 students and 14 teachers this year. Dr. Jonas Grinius ir principal of the school.

CLEM'S MARKETS

● Puikios lenkiškos dešros, šviežiai namuos gamintos.

● Importuoti lenkiški kumpiai.

● Ivaiviausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais, piknikams, bankietams, vakarieniems.

Clem's Markets jau keletas metų pataunauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

Šiuo laiku turime tikro lietuviško sūrio, gaminto Andrulio ūkyje.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 3-9676

Clem Taberski, savininkas

**PIVARONAS
BAKERIES**
MODERNIŠKAI ĮRENGTOS KEPYKLOS

Kepa lietuvišką ruginę ir kitokių rūšių duoną,
pyragaičius, tortus ir kitokius kepsnius.

4622 So. Marshfield Ave.
CHICAGO, ILLINOIS.
Telephone FRontier 6-1622

L I N K S M Ū Š V E N Č I Ū
visiems draugams ir klientams linki

NERIS TRANSATLANTIC CORP.

NERIS INTERNATIONAL, INC.

NERIS CARBON and OIL CORP.

Dr. Juozas K. Valiūnas ir Dr. Juozas P. Kazickas
Savininkai:

Phones: Murray Hill 2-7570 and YUkon 6-6246

530 FIFTH AVENUE

NEW YORK 36, New York

Su Kalėdų ir Naujų Metų šventėmis
sveikina

BRUNO'S BAKERY

Bread, Pies, Pastries Always Fresh

Br. Macianskis, Owner

3339 So. Lituanica Ave, Chicago, Ill.

Phone CL 4-6376

Linksmų Kalėdų švenčių ir
laimingų Naujų Metų
linki

Taupytojams ir Skolintojams

**CRANE SAVINGS &
LOAN ASS'N**

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

Linksmų Švenčių!

BUICK

- SALES
- SERVICE
- PARTS

DAN KURAITIS

PROPRIETOR

Res. Phone: CEdarcrest 3-6161

907 West 35th Street
Chicago 9, Illinois

Business Phone:
LAfayette 3-2022

**SKOLINK IR TAUPYK
STANDARD FEDERAL SAVINGS**

— pačioj saugiausioj ir stipriausioj Amerikos įstaigoj.
*Žemiausiais procentais skoliname pinigus
namams pirkti, statyti ir taisyti.*

Kai perki namą, visuomet kreipkis į STANDARD FEDERAL —
sutaupysi pinigų ir išvengsi bereikalingų rūpesčių.

STANDARD FEDERAL visinems teisingai patarnauja, o karo ir
depresijos laikais taupytojams visados mokėdavo pagal pareikalavimą.

STANDARD FEDERAL turtas viršija 63 milijonus dolerių.
Atsargos Fondai STANDARD FEDERAL įstaigos siekia 6 milijonus.
Be to, visos taupytojų sąskaitos yra apdraustos Federal Savings and
Loan Insurance Corporation.

Pinigai, įdėti prieš 10-tą dieną, neša dividendą už visą mėnesį.

CHARTERED AND SUPERVISED BY
THE UNITED STATES GOVERNMENT

JUSTIN MACKIEWICH, President

JUSTIN MACKIEWICH, JR., Vice-President

Standard Federal Savings
**AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO**
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
(Archer Ave. at Sacramento)
PHONE: VIrginia 7-1141

Linksmų Kalėdų švenčių ir

Naujų Metų

JOSEPH RIMKUS

NEW LIFE LIQUORS

3234 S. Halsted St. Chicago 8, Ill.
Phone: CA 5-4555

Merry Christmas - Happy New Year
from

Healthy Food Restaurant

Serving the Finest Lithuanian Food

L. A. GYLYS

3236 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.
Phone: DA 6-9837

**LITHUANIAN ROMAN CATHOLIC ALLIANCE
OF AMERICA**

A

LEGAL RESERVE

FRATERNAL BENEFIT SOCIETY

Incorporated January 6, 1906, Luzerne County, Pa.

Issueing

**LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
AND DISABILITY BENEFITS RESULTING
FROM SICKNESS OR ACCIDENT**

A beneficial society conducted solely for the benefit of its members
and beneficiaries.

*Be proud of its record and your ancestry by becoming a member
and help maintain Lithuanian traditions.*

71-73 So. Washington Street, Wilkes-Barre, Pennsylvania

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

Lithuanian Melody Hour
Šeštadieniai-Saturdays 8:45—9:15 A. M.
KBLA Radijo Stotis 1590 kc.
Direktorius Bruno Gediminas, 4023 W. 60th Street,
Los Angeles 43, Calif. Phone: AX. 5-2260.
Reikalų vedėjas — George Rudelis, 5027 Zelzah St.,
Encino, Calif.
Programos vedėjas - Bronius Dūda, 1315 McCollum St
Los Angeles 26, Calif.; Phone DU. 2-1595

Amsterdam, N. Y.

Lietuviška programa
WCSS — 1490 kilc.
Sekmadieniai 7—8 val. vakaro
Programos vedėjas — Juozas Oišauskas.
Reikalų vedėjas ir pranešėjas — Leonardas Hartvigas.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D. C.
Sekmadienių rytais 10:15—11:00
WAYE — 860 Kilocycles
Šios programos vedėjai: Albertas Juškevičius, 4515
Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 809 Scott St., Baltimore 30, Md.
Phone SARatoga 7-7963.

So. Boston, Mass.

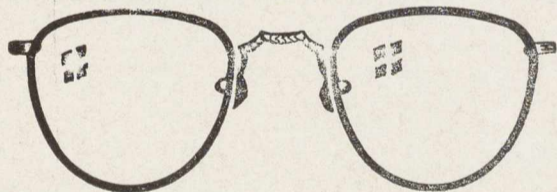
LAISVĖS VARPAS
Naujosios Anglijos lietuvių kultūrinė radijo programa
WKOX, banga 1190, Framington, Mass.
Sekmadieniai nuo 8 val. iki 9 val. rytą
P. VIŠČINIS, programos vedėjas
47 Banks St., Brockton 18, Mass.
Telef. JU 6-7209

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA

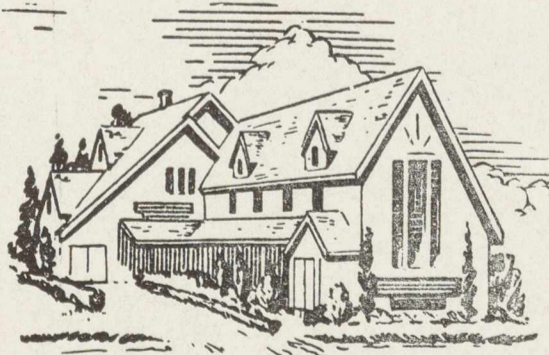
Seniausia liet. radijo programa Naujojoje Anglijoje,
veikianti nuo 1934 m. balandžio mėn.
Boston, Mass — WLYN - 1360
Sekmadieniai 2:30 iki 3:00 val. po pietų
Muzika, dainos ir Magdūtės pasaka
Direktorius S. Minkus
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass. Tel. AN 80489

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Klubas
Tėviškės Garsų programą transliuoja
kiekvieną penktadienį 7: —7:30 v. v.
per W D O K stotį banga 1260
Programos vedėjas — Juozas Stempuzis
506 E. 118th St., Cleveland 8, Ohio

EYES EXAMINED GLASSES FITTED
DR. MICHAEL HOLLINGER
Optometrist
329 W. FIFTH STREET, LOS ANGELES, CAL.
Phone MUtual 1056

Pirma Lietuvių Istaiga Los Angeles
COWLEY & CASPER
Laidotuvių Namas
935 W. Washington Blvd. Los Angeles
Richmond 9-1061 Richmond 9-1062

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS RADIJO VALANDOS
Iš stoties WGES 1390 kiloc. kas dieną pirmadienį iki
šeštadienio nuo 8:30 iki 9:15 rytą ir kas pirmadienį
nuo 7 iki 8 val. vakaro.
Sekmadienį iš Radijo stoties WOPA 1490 kc. ir FM
102-3 MC nuo 8:30 iki 9:30 rytą.
Tel. HEmlock 4-2413
7159 So. Maplewood Ave., Chicago 29, Illinois

Detroit, Mich.

"Baltic Melodies"
Detroit - WJLB - 1400 kilocycles
Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.
Director Helen Rauby
16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.
Telephone UNiversity 1-1072
LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
Ann Arbor - WPAG - 1050 kilocycles
Sekmadieniai 1:00 — 1:30 p. p.
Direktorius Ralph Valatka
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone BRoadway 32224
"Lithuanian Voice"
(Iš Inkster, Mich) — WCHB — Banga: 1440
Sekmadieniai 8:30 — 9:30 a. m. (rytą)
Programos vedėjas J. Kriščiūnas,
803 N. Crawford, Detroit, Mich. Telef. VI 1-5724

Hartford, Conn.

"Tėvynės Garsai"
Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
Hartford — WPOP — 1410 kilc.
Kiekvieną sekmadienį 12:00 — 1:00 val. p. p.
Programos vedėjas — Vl. Plečkaitis.
439 Stanley St., New Britain, Conn.
Telef.: BA. 5-0994

Madrid, Espana

LIETUVIŲ RADIJAS
Paseo del General Primo de Rivera 25
Transliuojama kasdien
nuo 21 val. 30 minučių iki 21 val. 45 min. Lietuvos laiku,
31, 32, 42 ir 49 metrų bangomis.

New York - New Jersey

"Lietuvos Atsiminimų" Radijo Valanda
girdime kiekvieną šeštadienį, 4:00—5:00 val. popiet
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kil., ir 97.9 meg. (FM)
Direktorius - Jokūbas J. Stukas
1264 White St., Hillside, N. J.
Tel. WAverly 6-3325

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
Bendruomenės Balsas
Philadelphia, Pa. - WDAS - 1400 kilocycles
Programa sekmadieniai nuo 3 val. 30 min. po pietų
iki 4 val.
Duoda kultūrinės bei politinės apžvalgas, žinias,
muziką, skelbimus.
Pusvalandžius redaguoja redakcinis kolektyvas. Bendruo-
menės Balso reikalais rašyti: A. Gaigalui, 335 Titan St.
Philadelphia 47, Penna.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles
Sekmadieniai nuo 12:30 iki 1:00 po pietų
Programos vedėjai - Povilas ir Gertruda Dargiai
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.
Lithuanian Catholic Hour
Pittsburgh Pa., - WLOA - 1550 kilocycles
Sundays - 1:30 - 2:00 P. M.
Produced by Knights of Lithuania
Pittsburgh District
WLOA, Braddock, Pa.

"YOUR FAVORITE LITHUANIAN AND AMERICAN MELODY HOUR"

WAMO — 860 on your dial
Pittsburgh's Country and Western Music Station
Producer and Announcer: Frank J. Saldukas
5915 Elwood St., Pittsburgh 32, Pa.
Assistant: George Žilinskas.

Roma, Italija

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21,10;
vid. Europos laiku — 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas Dr. J. Gailius
Circonvallazione Appia 158, kasdien trumpomis bangomis

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas
Rochester, N. Y. - WHEC - 1460 kilocycles
Programos transliuojamos kiekvieną sekmadienį
9:30 — 10:00 val. ryto
Klubo valdyba:
Garsūs pamininkas Pranas Saladžius, 309 Alphonse St
Pirm. V. Armonas, 75 Clairmount St., Rochester 21. N.Y
Vice-pirm. Vytautas Žmuidzinas, 213 Berlin St.
Iždininkas Pranas Puidokas, 38 St. Jacob St.
Sekretorius R. Kiršteinis, 682 Hudson Ave.
Narys Br. Krokys, 10 Dudley St.
Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai:
A. Cieminis, Alf. Dziakonas, St. Ilgūnas, D. Udelytė

Sao Paulo, Brasil

"TĖVYNĖS GARSAI"
Lietuviškos Muzikos Valandėlė
Radio Difurosa 19 ir 49 m. bangomis
Sekmadieniai 10:15—11:00 Rio de Janeiro laiku
Vadovauja "Tėvynės Garsų" kolektyvas
Sao Paulo — Brasil, Caixa Postal 403
Ši valandėlė yra girdima visose Amerikose

Toronto, Ont., Canada

Tėvynės Prisiminimai
CKFH — 1400 banga — Toronto, Ont., Canada
Šeštadieniai nuo 12 val. iki 1:00 po pietų
Programos ved. J. R. Simanavičius, 132 Havenlock St.,
Toronto, Ont., Telef.: LE 4-1274

Waterbury, Conn.

"Lithuanian Memories"
Waterbury - WWCO - 1240 kilocycles
Saturdays — 6:30 to 7:30 P. M.
Director Mrs. M. J. Colney
148 Grand St., Waterbury 2, Conn.

Nauja Lietuvių Radijo programa

Klausykite kiekvieną šeštadienio vakarą nuo 6:40 p.m.
iki 7:30 p.m. Programa perduodama iš radijo stoties
WATR Waterbury mieste, 1320 kilocycles.

John D. Adams-Adomaitis,
Programos vedėjas ir direktorius,
27 Congress Avenue, Waterbury, Conn.
Telefonai: PLAZA 3-2787 ir PLAZA 3-8898

Washington, DC

VOICE OF AMERICA — AMERIKOS BALSAS
Kas dieną pusės valandos programa Lietuvos laiku
girdima 19 val. 30 minučių trumpomis
11, 13, 16, 19 ir 31 mtr. bangomis.
New Yorko laiku — 11,30 val., Melbourne — 2,30 ryto,
Buenos Aires — 1,30 p.p., Los Angeles — 8,30 rytą.
Programa kartojama Lietuvos laiku:
vidurnaktį — 24 val. — 25 ir 31 mtr. bangomis;
rytą — 7 val. 15 min. — 25 ir 31 metro bangomis.
15 val. — 11, 13, 16 ir 19 mtr. bangomis.
N. Y. 4 val. p.p., Melb. 7 val. ryto, B. A. 6 val. p.p.,
N. Y. — 11,15 vakare, Meib. — 2,15 p.p., Buenos Aires
— 1,15 val. naktį.
N. Y. 7 val. ryto, Meib. 10 val. vak. B. A. 9 val. ryto.
Los Angeles 1 val. p.p.

Vatikanas, Italija

Pakeistos Vatikano Radijo lietuviškų programų laikas:
Programa transliuojama 8 kartus savaitėje:
Sekmadienių rytais — 10:30 — 11:00 Lietuvos laiku,
kiekvieną vakarą 20:15—20:30 Lietuvos laiku.
Bangos: 31 — 25 — 19 ir 196 metrų.
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione radio, Citta del Vaticano.

GREGG'S MOTOR HOTEL

C. LUKSIS, Owner
Phone: EX 4-2986
3020 Wilshire Blvd.
SANTA MONICA, CALIF.
Phone, Wire or Write for Reservations
Close to
Beach—Westwood—Beverly Hills & Hollywood

LIETUVIŲ
DIENOS

GRUODIS / DECEMBER 1958

GLORIA IN EXCELSIS DEO ET IN TERRA
PAX HOMINIBUS BONAE
VOLUNTATIS

